

IZ SVETA TIŠINE

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije

► **Dan slovenskega znakovnega jezika**

► **Posvet o slovenskem znakovnem jeziku**

► **Zagovornik načela enakosti o položaju gluhih v izobraževanju**

► **Matjaž Juhart in Jože Tekavčič prejemnika priznanja jabolko navdiha**

Izdajatelj:

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije
Drenikova 24, Ljubljana
telefon: 01/500 15 00
telefaks: 01/500 15 22

Spletna stran:

www.zveza-gns.si

Urednik:

Anton Petrič

Naslov uredništva:

urednistvo@zveza-gns.si

Uredniški odbor:

Valerija Škof, Darja Pajk, Valentin Jenko

Jezikovni pregled:

Barbara Perc

Oblikovanje in tisk: Artmedia

Uredništvo si pridržuje pravico do objave, neobjave, krajšanja ali delne objave nenaročenih prispevkov v skladu s poslanstvom in prostorskimi možnostmi glasila. Mnenja in stališča avtorjev prispevkov ne izražajo nujno mnenja in stališča uredništva ter Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije. Nenaročenih besedil in fotografij ne vračamo. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisnim privoljenjem uredništva. Anonimnih prispevkov oziroma prispevkov, ki žalijo čast drugih, ne objavljamo. Glasilo je brezplačno in v javnem interesu, zato na podlagi 8. točke 26. člena Zakona o davku na dodano vrednost (Uradni list Republike Slovenije št. 89/98) ni zavezano plačilu davka na dodano vrednost. Izhaja v nakladi 3.700 izvodov.

Fotografija na naslovnici:

Prejemnik priznanja jabolko navdiha Matjaž Juhart; foto: ZDGNS

Izdajo in tisk glasila sofinancirata Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji (FIHO) ter Ministrstvo za kulturo. Stališča Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije ne izražajo stališč FIHO.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

OBVESTILO UREDNIKA

Novembra smo se osredotočili na slovenski znakovni jezik, ki ni le materni jezik okoli 1500 gluhih, temveč tudi ustavno priznan jezik, vpisan v Unescov Register nesnovne kulturne dediščine, za katerega nadaljnji razvoj bi morala poskrbeti država. Junija lani je bil vpisan v ustavo, zato gluha skupnost pričakuje, da ne bo ostal le črka na papirju.

Država bi morala poskrbeti za sistemski vir za razvoj in raziskovanje znakovnega jezika vseh, ki so gluhi od rojstva ali so sluh izgubili zaradi bolezni oziroma poškodbe in znakovni jezik uporabljajo za vse tisto, za kar ostali uporabljajo slovenski jezik. Poleg tega bi morala zagotoviti posebno službo oziroma kader znotraj službe za slovenski jezik tudi za področje znakovnega jezika.

Glasilo Iz sveta tišine prispeva h kulturni istovetnosti in zgodovini gluhih, naglušnih, gluhoslepih ter oseb s polževim vsadkom, zato so vsi prispevki zelo pomembni.

Vabimo vas, da glasilo soustvarjate z nami. Prispevke s priloženimi fotografijami pošljite na e-naslov: urednistvo@zveza-gns.si.

Če se vam zdi glasilo zanimivo in ga želite prejemati brezplačno, nam pišite na e-naslov: urednistvo@zveza-gns.si ali svoje ime, priimek in naslov sporočite na: Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, Drenikova 24, 1000 Ljubljana.

Glasilo Iz sveta tišine je dosegljivo tudi na spletu: www.zveza-gns.si. ●

NAVODILO AVTORJEM

Besedilne datoteke

Besedila naj bodo napisana v računalniškem programu Word. Besedila, poslana v programu PDF, ali skenirana besedila, bomo zavrnil, z izjemo vabil, diplom, dopisov, priznanj itd.

Slikovne priloge

Pri fotografiranju je za objavo dobre fotografije treba upoštevati naslednje nastavitve na posameznih napravah: če so digitalne fotografije narejene s fotoaparatom, izberite nastavev kakovosti slike HQ (3072 x 2304) ali SHQ (3072 x 2304).

Nekateri profesionalni fotoaparati imajo za nastavev kakovosti slike črko L (Large). Tovrstne fotografije so običajno v formatu jpg, kar ustreza zahtevam glasila. Če pošiljate skenirane predloge, resolucijo (kakovost slike) nastavite na 300 dpi, širina pa naj bo vsaj trinajst centimetrov. Tako skenirano predlogo shranite v formatu jpg. Če nimate kakovostnega optičnega bralnika, priporočamo, da nam v uredništvo pošljete izvorno predlogo. Fotografije, ki ste jih naložili s svetovnega spleta, naj imajo ločljivost vsaj 1200 x 900 točk, datoteka pa naj bo velika vsaj 440 KB.

Fotografije ne smejo biti prilepljene v dokument, ampak jih pripnite k elektronski pošti. Fotografije in besedila, ki ne ustrezajo navodilom, bomo zavrnil ali jih objavili brez fotografij. ●

Uvodnik

✉ Anton Petrič, urednik

Težave gluhih, naglušnih in gluhoslepih so država in njene institucije pogosto prezrle, zato je vpis slovenskega znakovnega jezika in jezika gluhoslepih v ustavo pomembna pridobitev, pa tudi odlična podlaga za njihov nadaljnji napredek na drugih področjih. Vpis v ustavo ima tudi pomemben simbolni pomen, saj osebam z izgubo sluha sporoča, da so del skupnosti, ki jih ceni in sprejema.

Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor je od samega začetka podpiral vpis slovenskega znakovnega jezika in jezika gluhoslepih v ustavo, kar se je zgodilo v letu, ko smo praznovali 30. obletnico ustanovitve države in sprejetja slovenske ustave. Iskrena prizadevanja vseh pobudnikov so vodila do vpisa slovenskega znakovnega jezika in jezika gluhoslepih v ustavo s pomenljivim sporočilom, da smo kot skupnost in narod zreli s sodelovanjem in razlikam navkljub svet spreminjati na bolje, družbo pa v bolj vključujočo.

Letošnjega 14. novembra, ko smo devetič obeleževali dan slovenskega znakovnega jezika, je predsednik republike priredil svečan sprejem, na katerem se je posebej zahvalil štirim navdihujočim posameznikom, ki s svojimi dejanji simbolizirajo vrednote solidarnosti, inkluzivnosti in življenjske moči ljudi, ki delujejo za skupno dobro. Vročil jim je posebno priznanje – jabolko navdiha.

Med prejemniki priznanja je bil sekretar Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije ter idejni oče vpisa slovenskega znakovnega jezika v ustavo Matjaž Juhart, ki je s sodelavci ter s podporo matične organizacije in sorodnih institucij vodil in usklajeval priza-

devanja za vpis. Enaka čast je doletela gluhoslepega umetnika Jožeta Tekavčiča iz Medobčinskega društva gluhih in naglušnih AURIS Kranj, ki je javnost navduševal s kulturnimi nastopi na različnih predstavah po Sloveniji.

Ob dnevu slovenskega znakovnega jezika in ob 20-letnici sprejetja zakona o njegovi uporabi smo na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije s posvetom v državnem svetu osvetlili napore gluhe skupnosti na poti do sprejema zakona in njegov vpliv na kakovost življenja ter opredelili, kaj je še potrebno uresničiti. Posvet je izpostavil tudi usmeritve za nadaljnje delo pri uresničevanju in implementaciji 62.a člena ustave, imenovanega Znakovni jezik in jezik gluhoslepih.

Sodelujoči na razpravi so poudarili, da je država zavezana oblikovati in izvajati jezikovno politiko, s katero se varuje in razvija slovenski znakovni jezik z namenom polnega in učinkovitega sodelovanja v družbi za osebe, ki zaradi invalidnosti uporabljajo ta jezik.

Državni svet podpira prizadevanje za uresničevanje ustavnih in zakonskih obvez do prepoznavanja znakovnega jezika kot enakovrednega jezika, tako v splošni kot v strokovni javnosti. Zato si bo v okviru svojih pristojnosti prizadeval ter spodbujal odločevalce in izvrševalce jezikovne politike, da v različne zakonske in podzakonske akte ter v akcijske načrte v največji možni meri vključijo ukrepe, ki bi zagotovili, da bi bil slovenski znakovni jezik enakovreden tudi v praksi, saj neposredno vpliva na kakovost življenja posameznika, ki ga uporablja, ter družbe kot celote. ●

DAN SLOVENSKEGA ZNAKOVNEGA JEZIKA

Anton Petrič in ZDGNS Spletna TV

Dvajset let je že minilo, odkar je bil 14. novembra 2002 v uradnem listu objavljen Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika, danes pa slovenska gluha skupnost že osmo leto zapored praznuje dan slovenskega znakovnega jezika. V tem času je bilo veliko narejenega, vendar še vedno ni ustrezne državne sistematične skrbi za to področje, opozarjajo v Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije.

V znakovnem jeziku se sporazumeva približno 70 milijonov gluhih po vsem svetu, a ta ni enoten, kot mnogi zmotno mislijo, temveč obstajajo nacionalni znakovni jeziki. Kot uradne jezike gluhe manjšine jih je priznalo že 24 članic Evropske unije. Slovenija je peta država v Uniji in dvanajsta država na svetu, ki je na predlog vlade in s soglasno podporo državnega zbora 4. junija 2021 v ustavo vpisala slovenski znakovni jezik, in prva država na svetu, ki je to storila za jezik gluhoslepih. Predsednik Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije Mladen Veršič, ki je gluha oseba, je na posvetu v državnem svetu ob 20. obletnici omenjenega zakona poudaril, da so bile povod za pobudo Zveze za spremembo slovenske ustave neurejene pravice na področju izobraževanja ter nepriznavanje znakovnega jezika in dostopnosti do informacij ter komunikacij.

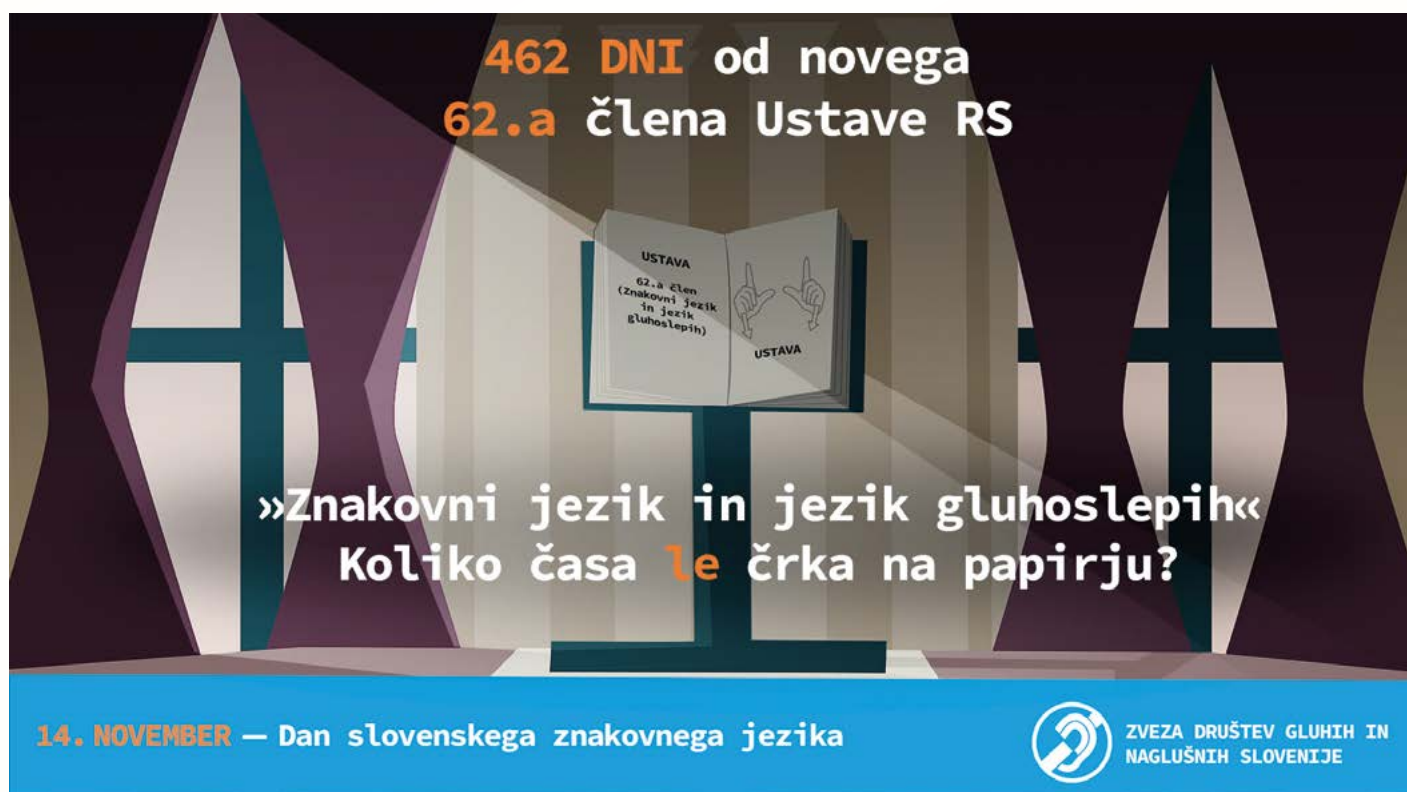

Sekretar Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije Matjaž Juhart, ki je otrok gluhih staršev in tolmač, pravi, da je prišel čas, ko se ne moremo več spraševati ali strokovnjakom utemeljevati, da je znakovni jezik tudi jezik, temveč da se začnemo spraševati, kako ga razvijati, raziskovati, poučevati ter s tem krepiti kulturno in jezikovno dediščino gluhih v Sloveniji. Hkrati poudarja, da 62.a člen v ustavi žal

ostaja le mrtva črka na papirju, saj sistemski razvoj slovenskega znakovnega jezika ni urejen: »V našem znakovnem jeziku je še vedno samo približno 22.000 kretenj, kar je pravzaprav besedni zaklad osnovnošolskega otroka. Prav tako ni študijskega programa učitelj slovenskega znakovnega jezika in oddelka za slovenski znakovni jezik v okviru univerzitetnega študijskega programa. Gluhi otroci v osnovni šoli še vedno nimajo predmeta slovenski znakovni jezik in se zato svojega jezika ne učijo samostojno, strokovno in sistemsko.«

Leta 1979 so na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije kljub prepovedi stroke o uporabi znakovnega jezika oblikovali prvo skupino za njegov razvoj. Takrat se je začel rojevati Slovar slovenskega znakovnega jezika, ki ga ves čas dopolnjujejo in nadgrajujejo. Ustanovili so tudi Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik in pridobili nacionalno poklicno kvalifikacijo Tolmač slovenskega znakovnega jezika. Leta 2014 so ustanovili Center za razvoj slovenskega znakovnega jezika, ki se je leta 2017 preimenoval v Inštitut za slovenski znakovni jezik. So eni prvih na svetu, ki so nacionalni jezikovni slovar, Slovar slovenskega knjižnega jezika eSSKJ, delno opremili tudi v znakovnem jeziku. Leta 2019 je Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije izdala videoslovnico ter slovenski znakovni jezik vpisala v Register nesnovne kulturne dediščine. Leta 2021 je ustanovila Hišo slovenskega znakovnega jezika, v kateri bo med drugim tudi muzej slovenskega znakovnega jezika, saj so kljub nekaterim pomanjkljivostim ponosni na preho-

jeno pot. Juhart je Ministrstvo za kulturo pozval, naj zagotovi sistemsko financiranje razvoja znakovnega jezika ter ustrezno kadrovsko podporo za področje znakovnega jezika in jezika gluhoslepih.

Tanja Dular z Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti meni, da so z vpisom slovenskega znakovnega jezika v ustavo zagotovljene ustavnopravne podlage za ustrezne ukrepe, s katerimi bo uporabnikom tega jezika dejansko omogočeno polno uveljavljanje človekovih pravic in temeljnih svobod.

Aleš Ojsteršek z Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport je predstavil Akcijski načrt za pripravo predloga umestitve slovenskega znakovnega jezika v sistem predšolske vzgoje ter osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja do leta 2024. Delovna skupina pripravlja učni načrt ter predmet Znakovni jezik za predšolsko in osnovnošolsko izobraževanje gluhih. Ministrstvo je potrdilo tudi nov magistrski študijski program Tolmačenje za slovenski znakovni jezik, ki so ga začeli izvajati oktobra, ter imenovala delovno skupino za pripravo in razvoj enovitega magistrskega študijskega programa Logo-surdo z večjim poudarkom na področju izgube sluha. Prav tako se pogovarjajo o novem študijskem programu za slovenski znakovni jezik, ki bo vključeval tudi kulturo in identiteto gluhe skupnosti.

V Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije med drugim opozarjajo, da je treba najti rešitev za približno 150 gluhih stanovalcev v domovih za starejše.

Zaradi komunikacijske ovire so osamljeni in prepuščeni samim sebi, saj se ne morejo vključevati v redne aktivnosti doma in se družiti s sostanovalci. Zato prej začnejo umsko in duševno slabeti, kar lahko vodi v hitrejšo smrt. Predlagajo rešitve dobre prakse iz severnih držav, kjer imajo urejene bivalne enote ali oddelke v domovih, tako da gluhi bivajo skupaj, s čimer je poskrbljeno za komunikacijo.

Glede na to da je v državi okrog 150.000 ljudi z izgubo sluha, opozarjajo, da obstaja velik družbeni interes za uresničitev projekta, ki ga je država začela pred dobrim letom dni. Gre za sprotno zapisovanje govora v besedilo, od česar bodo imeli koristi tako gluhi in naglušni študenti na fakultetah kot starejši. Primeri dobre prakse so na Vrhovnem sodišču, na Ministrstvu za pravosodje ter na Delovnem in socialnem sodišču v Ljubljani. ●

Med posvetom

SPOROČILO JAVNOSTIM OB DNEVU SLOVENSKEGA ZNAKOVNEGA JEZIKA

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije Spletna TV

Matjaž Juhart in Borut Pahor

Predsednik republike Borut Pahor je na posebni slovesnosti ob dnevu slovenskega znakovnega jezika podelil priznanje jabolko navdiha sekretarju Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije Matjažu Juhartu.

Matjaž Juhart je že na posvetu z naslovom *Dvajset let o uporabi slovenskega znakovnega jezika* državo pozval, naj zagotovi sistemski vir za razvoj in raziskovanje slovenskega znakovnega jezika – materne jezika vseh državljanov, ki so gluhi od rojstva ali so zaradi bolezni oziroma poškodbe izgubili sluh in uporabljajo znakovni jezik za vse tisto, za kar ostali uporabljamo slovenski jezik. Poudaril je, naj država poleg tega zagotovi posebno službo oziroma kader znotraj službe za slovenski jezik tudi za podro-

čje znakovnega jezika. Prav tako bi morali gluhih otrokom nujno zagotoviti možnost, da se s posebnim predmetom sistemsko izobražujejo o svojem jeziku, jezikovnih značilnostih in kulturi, ter omogočiti študijske programe za raziskovanje znakovnega jezika in učitelje znakovnega jezika na vseh treh stopnjah. Predlagal je še, naj država ustanovi delovno skupino oziroma začne s postopki implementacije 62.a člena ustave za začetek priprave predloga zakona za področje jezika gluhoslepih.

Jasna Bauman iz Zavoda Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik je zapisala, da so tolmači promotorji slovenskega znakovnega jezika: »K pre-

Matjaž Juhart z jabolkom navdiha

poznavnosti našega poklica je najbolj pripomogla epidemija, saj smo se zavedali pomembnosti dostopa do informacij v znakovnem jeziku ter tolmačili vse novinarske konference, redne in izredne oddaje na Televiziji Slovenija. Glede na vse večje zahteve po tolmačenju različnih vsebin se pred nas postavlja stalno seznanjanje z novostmi na področju jezika, ki mora postati predmet raziskovanja jezikoslovcev in znanstveno-raziskovalnih institucij. Po 20 letih strokovnega dela nismo zadovoljni s svojim statusom, saj nas nekateri deležniki še vedno vidijo v vlogi spremljevalcev ali osebnih asistentov gluhih oseb. Pričakujemo, da se Zavod Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik prepozna kot edino stanovsko or-

ganizacijo, ki izvaja pravico gluhih oseb do uporabe svojega jezika, da se poiščejo možnosti za financiranje oziroma sofinanciranje dveletnega programa za pridobitev certifikata, kar bo pripomoglo k večjemu vpisu in zanimanju za naš poklic, ter da se uvedejo licence za tolmače slovenskega znakovnega jezika, kar bo uporabnikom nudilo kakovostnejše usluge.«

Nič ne more nadomestiti izgubljenih generacij gluhih, ki še vedno sodijo med najslabše izobražene in ranljive skupine. Zato je skrajni čas, da se 20 let po uveljavitvi zakona slovenski znakovni jezik obravnava enakovredno kot slovenščino ter da država končno poskrbi za njegov nadaljnji razvoj in uporabo na vseh družbenih področjih. ●

OD PREPOVEDI UPORABE ZNAKOVNEGA JEZIKA DO VPISA ZNAKOVNEGA JEZIKA IN JEZIKA GLUHOSLEPIH V USTAVO REPUBLIKE SLOVENIJE

✎ Mladen Veršič, Matjaž Juhart ✎ Jan Šuštar, Fixmedia

Slovenija je prva država na svetu, ki je v najvišji pravni akt, ustavo, vpisala jezik gluhoslepih, ter peta država v Evropski uniji in dvanajsta država na svetu, ki je v ustavo vpisala znakovni jezik. Žal je bila to edina možna pot, s pomočjo katere so se lahko na široko odprla vrata priložnostim gluhih na vseh področjih življenja in dela.

Posledice milanskega kongresa leta 1880, ko so prepovedali uporabo znakovnega jezika v procesu izobraževanja gluhih otrok, so močno zaznamovale gluho skupnost in jo potisnile na rob preživetja, kjer so preživljali genocid nad svojim jezikom, kulturo in identiteto. Usodne posledice se kažejo še danes, saj je kljub bolj spravljivemu tonu odločevalcev miselnost t. i. strokovnjakov za izobraževanje gluhih, predvsem pa političnih odločevalcev, ostala na ravni miselnosti iz leta 1880. Kako doseči in presekati to miselnost, prekiniti jezikovni in kulturološki genocid ter odločitve usmeriti v izobraževanje gluhih v njihovem jeziku v prijaznem jezikovnem, izobraževalnem in kulturnem okolju, je izziv za vse nas. V Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije želijo dokazati, da smo v Sloveniji dokončno presekali to miselnost in na široko odprli vrata priložnostim na področju izobraževanja gluhih, razvoja in ohranitve znakovnega jezika,

kulture in identitete ter našli način za opolnomočenje na vseh področjih dela in življenja gluhih oseb.

Z novim 62.a členom ustave Republika Slovenija priznava uporabnike znakovnega jezika in jezika gluhoslepih kot skupnosti z lastno kulturo, identiteto in jezikom. Povod za pobudo Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije za spremembo ustave so bile neurejene pravice na področju izobraževanja ter neprižnavanje znakovnega jezika in dostopnosti do informacij ter komunikacij.

Leta 1979 se je kljub prepovedi stroke o uporabi znakovnega jezika na Zvezi gluhih ustanovilo prvo skupino za razvoj znakovnega jezika. Takrat se je začel rojevati tudi Slovar slovenskega znakovnega jezika, ki ga dopolnjujejo in nadgrajujejo še danes. Približno 20 let kasneje so dobili Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika in nacionalno poklicno kvalifikacijo tolmač slovenskega znakovnega jezika ter ustanovili Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik. Bitka za razvoj slovenskega znakovnega jezika pa se je pravzaprav šele začela, saj kljub sprejetemu Zakonu o uporabi slovenskega znakovnega jezika država zanj še ne skrbi sistematično.

Ključni strateški dokumenti so bile Resolucije o nacionalnih programih za jezikovno politiko. Leta 2003 je Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije izdala prve izsledke jezikovnih značilnosti znakovnega jezika. Leta 2009 so prejeli nacionalno jezikovno priznanje ter tri leta kasneje delo nadgradili z evropskim jezikovnim priznanjem za Slovar slovenskega znakovnega jezika in mednarodne kretnje. Vlada Republike Slovenije je leta 2014 štirinajsti november razglasila za dan slovenskega znakovnega jezika, istega leta pa je bil ustanovljen tudi Center za razvoj slovenskega znakovnega jezika, ki se je leta 2017 preimenoval v Inštitut za slovenski znakovni jezik in ima danes pet oddelkov za standardizacijo, raziskovanje, poučevanje in založništvo. Zelo so ponosni in verjetno eni prvih na svetu, ki so nacionalni jezikovni slovar, Slovar slovenskega knjižnega jezika eSSKJ, delno opremili v znakovnem jeziku. Leta 2019 je Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije izdala še videoslovnico ter slovenski znakovni jezik vpisala v Register nesnovne kulturne dediščine.

Zakaj se kljub številnim aktivnostim in dosežkom stanje na področju izobraževanja gluhih in financiranja razvoja znakovnega jezika ni spremenilo? Ker je bila med odločevalci še vedno prisotna miselnost, da znakovni jezik ni jezik, čeprav je izobraževalni sistem v Sloveniji dosegal zelo slabe rezultate na področju izobrazbene strukture in pismenosti gluhih. Vendar to ni bilo dovolj, zato so se na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije odločili, da sledijo nekaterim državam v Evropi in po svetu ter poiščejo ustavno zaščito znakovnega jezika v najvišjem pravnem aktu države. Kot je povedal sekretar zveze Matjaž Juhart, so vse aktivnosti vodili, koordinirali, lobirali in usmerili v cilj, da se je na predlog vlade in s soglasno podporo državnega zbora 4. junija 2021 v Ustavo Republike Slovenije vneslo nov člen, saj je prišel čas, ko se niso več hoteli spraševati ali strokovnjakom utemeljevati, da je znakovni jezik res jezik, temveč so se začeli

spraševati, kako ga razvijati, raziskovati in poučevati ter s tem krepiti kulturno in jezikovno dediščino gluhih v Republiki Sloveniji.

Kaj je ustavna sprememba že prinesla?

1. Ministrstvo za šolstvo je ustanovilo delovno skupino za pripravo učnega načrta in predmeta Znakovni jezik za predšolsko in osnovnošolsko izobraževanje gluhih.
2. Ministrstvo za visoko šolstvo je potrdilo nov magistrski študijski program Tolmačenje za slovenski znakovni jezik, ki se je začel izvajati oktobra 2022.
3. Ministrstvo za visoko šolstvo je imenovalo delovno skupino za pripravo in razvoj enovitega magistrskega študijskega programa Logo-surdo z večjim poudarkom na področju izgube sluha.
4. Začeli so se prvi pogovori o novem študijskem programu za slovenski znakovni jezik, ki bo vključeval tudi kulturo in identiteto gluhe skupnosti.
5. Ministrstvo za kulturo smo pozvali, naj zagotovi sistemski vir financiranja razvoja znakovnega jezika ter ustrezno kadrovsko podporo za področje znakovnega jezika in jezika gluhoslepih.
6. Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je leta 2021 pristopila k ustanovitvi Hiše slovenskega znakovnega jezika, v kateri bo med drugim tudi muzej slovenskega znakovnega jezika, saj smo lahko kljub nekaterim pomanjkljivostim ponosni na prehojeno pot. Najpomembneje pa je, da nikoli ne pozabimo, da je slovenski znakovni jezik eden od slovenskih jezikov ter del kulturne in jezikovne dediščine v Republiki Sloveniji.

Izzivi na področju strokovnega razvoja tolmačenja in razvoja slovenskega znakovnega jezika

Odkar je znakovni jezik ustavna kategorija, sta veliko pridobila tudi strokovno področje tolmače-

nja in status tolmača za znakovni jezik. Od tolmačev otrok gluhih staršev do tolmačev-pomočnikov pri komunikaciji in tolmačev na področju sociale vstopamo na področje tolmačev ter tolmačenja kot strokovne storitve medjezikovnega in medkulturnega posrednika informacij. Bolj ko se razvija znakovni jezik ter se ga poučuje in raziskuje, bolj se razvija strokovnost tolmačenja. Poučeva-

nje znakovnega jezika v šolskem in visokošolskem sistemu, raziskovanje slovnice in gradnja korpusa kretenj, zahteve gluhih uporabnikov in njihovo vstopanje na vsa področja družbenega in političnega življenja ustvarjajo pritisk na dvig strokovnosti tolmačenja ter zadovoljevanja vse obsežnejših zahtev gluhih oseb, kar je prav in popolnoma naraven proces. ●

POMEN UPORABE SLOVENSKEGA ZNAKOVNEGA JEZIKA

📺 Matjaž Juhart 📺 Jan Šuštar, Fixmedia

Pomen jezika

Ko na splošno govorimo o pomenu jezika in njegove uporabe, zakonitosti veljajo za vse govorjene in negovorjene jezike. Je danes še vedno treba utemeljevati, zakaj človek potrebuje jezik in za kaj ga uporablja? Je treba utemeljevati, na kaj vpliva uporaba jezika, s katerim se izraža, sprejema informacije, razume in se sporazumeva, ali kako uporaba jezika prispeva k njegovemu osebnemu razvoju in razvoju njegove identitete?

Gluha oseba = znakovni jezik

Za osebo z izgubo sluha je zaradi invalidnosti, zaradi katere nima slušnih zaznav in ne sliši niti svojega glasu, znakovni jezik prvi in naravni jezik. V njem izraža sebe, svoje misli, čustva, občutke, zaznave, prepričanja, nazore in potrebe ter sprejema informacije iz okolja. V njem se sporazumeva in s popolno notranjo svobodo z drugo osebo ali z okolico izmenjuje sebe. V njem razmišlja ter vodi samogovor in proces mišljenja. V njem dobi navdih, ustvarja ideje in zgodbe ter jih udejanja. V njem tudi sanja. Znakovni jezik je del identitete in osebnosti gluhe osebe.

Gluha oseba je pravzaprav znakovni jezik. Z njim se identificira, poistoveti ter si ga lasti. Prav tako si znakovni jezik lasti gluho osebo, zato je ta soodvisna od nje. Znakovni jezik gluho osebo tudi opredeljuje.

Je še vedno treba utemeljevati potrebo po uporabi slovenskega znakovnega jezika?

Zgodovina slovenskega jezika

Kako čudovito je brati o zgodovini, razvoju in trenutnem stanju slovenskega jezika. Brižinski spomeniki so nastali v obdobju med letoma 972 in 1039 ter so najstarejši znani ohranjeni zapisi v slovenščini.

Predstavitve pomena uporabe SZJ

Primož Trubar je leta 1548 začel snovati in ureničevati zamisli o seznanjanju Slovencev s pisano besedo ter dve leti kasneje izdal prvi slovenski knjigi Katekizem in Abecednik. Sledil je Dalmatinov prevod Svetega pisma in Bohoričeva slovnica slovenskega jezika Zimske urice. V knjižni jezik je bila povzdignjena osrednja slovenščina, ki se jo je gojilo zlasti v Ljubljani, in je kasneje dobila svojo pisavo bohoričico.

Neenotnost in različni pogledi na slovenski knjižni jezik v 19. stoletju so znak razvoja. Razvili so se razni zvrstni jeziki – časnikarski, strokovni in pripovedni. Jezik v slovnici je opisal Jernej Kopitar, umetniško pa

ga je potrdil France Prešeren. Hkrati so izhajale tudi Bleiweisove Kmetijske in rokodelske novice.

Proti koncu stoletja smo dobili Slovenski pravopis (Levec), pesništvo (Kette, Murn in Župančič), pripovedništvo (Cankar in Milčinski) ter dramatiko (Cankar).

Si kdo upa dvomiti v potrebo po uporabi slovenskega jezika?

Okvirno stanje slovenskega jezika

- Zakon o javni rabi slovenščine, Nacionalni program za jezikovno politiko in številni drugi predpisi,
- Urad slovenskega jezika na Ministrstvu za kulturo,
- Oddelek za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani s slovenističnimi študijskimi programi na vseh treh stopnjah, z raziskovanjem na področju slovenskega jezika, literarne vede in didaktične slovenščine, s programi Centra za slovenščino kot drugi in tuj jezik, s knjižnico in z raznovrstnimi dejavnostmi,
- Oddelek za prevajalstvo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani s študijskimi programi na vseh treh stopnjah,
- programi učenja in poučevanja slovenskega jezika od predšolske do visokošolske dobe,

- programi učenja in poučevanja slovenskega jezika za odrasle ter vseživljenjsko učenje,
- Inštitut slovenskega jezika Frana Ramovša ZRC SAZU z leksikološko, pravopisno, etimološko-onomastično, dialektološko in terminološko sekcijo ter s sekcijo za zgodovino slovenskega jezika in
- mnogo drugih programov, ustanov ter posameznikov, ki soustvarjajo slovenski jezik.

Si kdo upa dvomiti v potrebo po uporabi slovenskega jezika?

Slovarji slovenskega jezika

Fran: slovarji Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU:

- splošni: enajst slovarjev, med drugimi Slovar slovenskega knjižnega jezika, Slovenski pravopis, Slovar slovenskih frazemov in Slovenska vezljivost,
- etimološki: dva slovarja,
- zgodovinski: šest slovarjev, med drugimi Besedje slovenskega knjižnega jezika in Slovar stare knjižne prekmurščine,
- terminološki: šestnajst slovarjev, med drugimi Pravni terminološki slovar in Gledališki terminološki slovar,
- narečni: šest slovarjev, med drugimi Slovenski lingvistični atlas in Slovar bovškega govora,
- svetovanje: jezikovna in terminološka svetovalnica,
- zbirke: štirinajst zbirk, med drugimi Pravopis 8.0, Korpus 16, Nova beseda, slovenske slovnice in pravopisi.

Si kdo upa dvomiti v potrebo po uporabi slovenskega jezika?

Okvirno stanje slovenskega znakovnega jezika

Čudovito je videti, kako se je skozi zgodovino razvijal slovenski znakovni jezik. Manj čudovito pa je videti, kako se danes sistemsko skrbi zanj. Znakovni jezik v Sloveniji je prehodil naravno pot razvoja, tako kot slovenski jezik ali kot prehodijo pot razvoja vsi drugi jeziki. Kakšno je končno stanje jezika v državi, pa je odvisno tudi od systemske skrbi zanj:

- gluhe osebe, uporabniki znakovnega jezika, so leta 1931 ustanovile prvo organizacijo,
- Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije – razvoj slovenskega znakovnega jezika,
- Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika,
- Zavod Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik,
- nacionalna poklicna kvalifikacija tolmač za slovenski znakovni jezik,

- nacionalna poklicna kvalifikacija asistent za slovenski znakovni jezik,
- nacionalni program za jezikovno politiko – znakovni jezik,
- Slovar slovenskega znakovnega jezika – okoli 22.000 kretenj,
- nagrada Evropske komisije evropsko jezikovno priznanje za Slovar slovenskega znakovnega jezika,
- beseda in kretnja leta z ZRC SAZU,
- znakovni jezik v e-Slovarju slovenskega knjižnega jezika na ZRC SAZU,
- znakovni jezik je vpisan v Register nesnovne kulturne dediščine,
- dan slovenskega znakovnega jezika 14. november, Vlada Republike Slovenije,
- učbenik Priročna videoslovnica slovenskega znakovnega jezika,
- učbeniki za poučevanje slovenskega znakovnega jezika, Zavod za šolstvo,
- izbirni predmet slovenski znakovni jezik v osnovnošolskem in srednješolskem programu,
- Inštitut za slovenski znakovni jezik Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije – pet oddelkov,
- študijski program Inkluzivna pedagogika, Pedagoška fakulteta Univerze na Primorskem, predmet znakovni jezik,
- študijski program Specialnorehabilitacijska pedagogika, Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani, znakovni jezik,
- Hiša znakovnega jezika Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije,
- 62.a člen Ustave Republike Slovenije *Znakovni jezik in jezik gluhoslepih*,
- študijski program Tolmačenje slovenskega znakovnega jezika, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani.

Zakaj se še vedno dvomi v potrebo po uporabi slovenskega znakovnega jezika?

Slovenski jezik in slovenski znakovni jezik

Vse, kar ima slovenski jezik, ima tudi slovenski znakovni jezik. Čas je, da se slovenskemu znakovnemu jeziku podeli primerljivo podporo in pozornost, kot ju ima slovenski jezik. Znakovni jezik je od leta 2021

zaščiten z novim 62.a členom ustave. Da ne ostane le črka na papirju, ne more biti izključna odgovornost oseb, ki se, pogosto prostovoljno, ukvarjamo z znakovnim jezikom, temveč tudi odgovornost države. Zakaj se ne spoštuje znakovnega jezika kot jezika Slovencev in Republike Slovenije, je vprašanje, na katerega mora odgovoriti država oziroma resorno ministrstvo.

Predlogi

Pozivi Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije niso nič posebnega, so kot pozivi tistih, ki državo pozivajo k zaščiti, razvoju in raziskovanju kateregakoli jezika.

Pozivamo, naj:

- Ministrstvo za kulturo zagotovi sistemski vir za razvoj ter raziskovanje jezika države in državljanov Republike Slovenije, to je znakovnega jezika, za osebe, ki so gluhe od rojstva ali so sluh izgubile zaradi bolezni oziroma poškodbe in uporabljajo znakovni jezik za vse, za kar ostali uporabljajo slovenski jezik,
- država zagotovi posebno službo oziroma kader znotraj Službe za slovenski jezik tudi za področje znakovnega jezika,
- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport zagotovi možnost gluhih otrokom, da se s posebnim predmetom sistemsko izobražujejo o svojem jeziku, jezikovnih značilnostih in kulturi,
- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport za učitelje znakovnega jezika omogoči študijske programe na vseh treh stopnjah,
- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport za raziskovanje znakovnega jezika omogoči študijske programe na vseh treh stopnjah,
- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ustanovi delovno skupino oziroma začne s postopki implementacije 62.a člena ustave za začetek priprave predloga zakona za področje jezika gluhoslepih,
- država (vsa ministrstva) s pomočjo primerne tehnologije dosledno skrbi za dostopnost informacij in komunikacij za vse skupine oseb z izgubo sluha s poudarkom na znakovnem jeziku, tehničnih pripomočkih in sproti pretvorbi govora v pisano besedo. ●

IZ SVETA TIŠINE

VPLIV SPREJETJA ZAKONA O RABI SLOVENSKEGA ZNAKOVNEGA JEZIKA NA KAKOVOST ŽIVLJENJA GLUHIH OSEB

Anton Petrič Državni svet RS

Gluhe in naglušne osebe so prikrajšane za informacije, kar posledično vpliva na nezaupanje do sliščih. Ves čas se borijo same s sabo, zaradi komunikacijske prepreke so vedno v podrejenem položaju, zato se počutijo nesamostojne in ogrožene. Imajo manj prijateljev in se družijo predvsem z družinskimi člani, ki jim nudijo največ podpore in pomoči. Težje izražajo čustva, njihove govorne in jezikovne sposobnosti pa so slabše razvite. So pa zelo dobri opazovalci in imajo izrazitejšo mimiko, zato lažje prepoznamo njihovo počutje in čustva.

Posledice milanskega kongresa leta 1880, kjer so prepovedali uporabo znakovnega jezika v procesu izobraževanja gluhih otrok, so močno zaznamovale gluho skupnost in jo potisnile na rob preživetja, kjer je preživljala jezikovni genocid nad svojim jezikom, kulturo in identiteto. Usodne posledice tega se kažejo še danes, saj je kljub bolj spravljivemu tonu odločevalcev miselnost t. i. strokovnjakov za izobraževanje gluhih, predvsem pa političnih odločevalcev, ostala na ravni miselnosti iz leta 1880.

Anton Petrič na posvetu v državnem svetu

Kljub drugačnosti želijo biti osebe z izgubo sluha čim bolj podobne sliščim. Hodijo v službo, v trgovino, se družijo, imajo družine in otroke, ki jih vzgajajo, ter živijo kot večina od nas. Takih gluhih in naglušnih oseb je malo, saj potrebujejo okolje, ki sprejema njihovo drugačnost in jim pomaga pri reševanju težav ter pri premagovanju preprek, s katerimi se soočajo. Pomembno je tudi, kako nanje gledajo svojci, prijatelji, sosedi, sodelavci in ostala okolica.

Svetovna zdravstvena organizacija je gluhoto opredelila kot eno najtežjih invalidnosti. Zaradi izgube sluha imajo gluhe in naglušne osebe največ težav s sporazumevanjem in s komunikacijo z okoljem, v katerem živijo, se izražajo, ustvarjajo ali preživljajo prosti čas. Komunikacijske ovire in ovire v interakciji z okoljem zaradi izgube sluha so vzrok za različne oblike socialne izključenosti.

Zato organizacije, kot je Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije s 13 društvi, osebam z izgubo sluha na temelju solidarnosti, pomoči, izkušenj s sliščim okoljem ter s pomočjo posameznikov z zdravim sluhom in z znanjem znakovnega jezika zagotavljajo uveljavljanje posebnih potreb in pripadnost socialnemu okolju, saj so prepoznale problematiko njihovega vključevanja v okolje, v katerem živijo, se izražajo in delajo.

Prav zaradi nerazumevanja se je osebe z izgubo sluha dolgo imelo za neprimerne dediče, zakonske partnerje ter za osebe, ki niso upravičene do izobraževanja in so nesposobne za delo. S tem so jim bile stoletja kršene osnovne človekove pravice.

S sprejetjem Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika se jim je izboljšala kakovost življenja, saj imajo zajamčeno pravico do tolmača, ki jim olajša dostop do informacij, tako v družbenem kot v zasebnem življenju. Zakon se uresničuje tudi v praksi, čeprav se zaradi nepoznavanja znakovnega jezika in problema gluhotе še vedno dogaja, da ponekod, npr. v zdravstvu, zavračajo tolmača.

Tudi tolmačenje predavanj v slovenski znakovni jezik za gluhe študente je pomemben korak k izboljšanju dostopa do izobraževanja, saj pred tem niso imeli možnosti razumeti vsebine predavanj in vaj, zato so se počutili osamljene in odrinjene ter so zaradi tega redko končali študij. S prisotnostjo tolmača gluhi študenti ne razumejo le vsebine predavaj, temveč pridobijo potrebno samozavest za aktivnejšo interakcijo z okoljem.

S priznanjem znakovnega jezika se priznavajo in uresničujejo človekove pravice gluhih, katerim je narava podarila jezik, ki ga lahko vidijo in uporabljajo celo na daljavo. Želimo si, da bi se znakovni jezik kot

Tolmački Natalija Rot in Natalija Spark

samostojni predmet uvedlo v šole za gluhe in v redne osnovne šole ter da bi gluhi, ki se šolajo na rednih osnovnih in srednjih šolah ter na fakultetah, samodejno dobili tolmača in zapisnikarja.

Boljšo integracijo in posledično kakovostnejše življenje gluhih oseb lahko dosežemo tudi s tem, da jih opolnomočimo in usposobimo ter jim zagotovimo

potrebna orodja, saj bodo le tako same poskrbele za svoje potrebe in življenjske cilje.

Vso energijo je treba usmeriti v izobraževanje, saj je, razen v nekaterih izjemah, odnos do izobraževanja gluhih še vedno ignorantski, nerazumevajoč in odklonilen. Spoznali smo, da tisti, ki znajo politično in populistično pritiskati na državo, dosežejo marsikatero spremembo, a gluhi ne delujemo na tak način, zato nismo uslišani in pogosto pomislimo, da je država bolj gluha od nas samih. Prepričani smo, da ko država ustrezno poskrbi za naše izobraževanje, lahko sami poskrbimo za ostale potrebe, kar bo vplivalo tudi na naš ekonomski in družbeni status.

Želimo si uveljaviti pravico do uporabe znakovnega jezika, samostojno ali s tolmačem, ter pravico dostopa do informacij in komunikacij s tolmačem, s podnapisi, s tehničnimi pripomočki in s prilagoditvami. Obžalujemo pa, da se pri organizaciji večjih kulturnih in družabnih prireditev ponavadi pozabi na nas, zato moramo za njihovo spremljanje poskrbeti sami s pomočjo tolmačev. ●

MATJAŽ JUHART – PREJEMNIK PRIZNANJA JABOLKO NAVDIHA

Vir: Urad Predsednika Republike Slovenije

Matjaž Juhart je kot idejni oče ustavne pobude in ustavne spremembe s sodelavci ter ob podpori matične organizacije, Pedagoške fakultete Univerze na Primorskem, kjer je predavatelj, Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije, Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Slovenije, Socialne zbornice Slovenije, Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Republike Slovenije, Vlade Repu-

blike Slovenije ter številnih uporabnikov in strokovnih sodelavcev vodil in usklajeval prizadevanja za vpis slovenskega znakovnega jezika v ustavo.

Matjaž Juhart je prejel jabolko navdiha; foto: Daniel Novakovič, STA

Matjaž Juhart s kolegicama z Univerze na Primorskem; foto: UP PF

Priznanje jabolko navdiha; foto: Spletna TV

Ta ustavna pravica zdaj omogoča podlago za reševanje izzivov oseb z gluhoto in gluhoslepoto pri reševanju vsakodnevnih potreb: od področja izobraževanja, usposabljanja, zaposlovanja, življenja in dela vse do kakovostnega staranja.

Delo pri ustavni spremembi je bilo zahtevno in naporno nadaljevanje dolgotrajnega dela Zveze dru-

štev gluhih in naglušnih Slovenije. Vlada Republike Slovenije je nazadnje sprejela sklep o razglasitvi dneva slovenskega znakovnega jezika, Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije pa sklep o vpisu slovenskega znakovnega jezika v Register nesnovne kulturne dediščine.

Ustavna sprememba pa nikoli ni bila končni cilj. Pomeni temelj za nadaljnje kakovostno in strokovno delo na številnih področjih, povezanih z naglušnimi in gluhiimi osebami ter njihovimi najbližjimi.

Matjaž Juhart je zaradi invalidnosti svojih staršev zelo zgodaj spoznal potrebo po vključevanju invalidov v družbo in nujnost vključujoče družbe zanje, zato je ves svoj trud že zgodaj usmeril v prizadevanja za pravičnejšo družbo, ki dosledno spoštuje človekove pravice, vidi in upošteva pa tudi najšibkejšo in pomoči potrebne. Njegova solidarnost je navdih za strpnjšo in bolj vključujočo skupnost. ●

GOVOR MATJAŽA JUHARTA OB PREJEMU PRIZNANJA JABOLKO NAVDIHA

Hvala predsedniku Republike Slovenije za tako lepo obrazložitev in priznanje. Počaščen sem, da ste me izpostavili kot idejnega očeta novega 62.a člena Ustave Republike Slovenije, ki bo odprl vrata novim možnostim za gluhe, naglušne in gluhoslepe.

Kot otrok gluhih staršev sem hitro vstopil v svet tišine in znakovnega jezika. To delo posvečam staršema in celotni skupnosti. Moje poklicno delo pa ne bi bilo tako plodno brez podpore obeh hčera in partnerke.

Jabolko navdiha sprejemam s hvaležnostjo in z zavedanjem, da je to rezultat sodelovanja s številnimi, ki ste danes tukaj: z Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije, s Pedagoško fakulteto Univerze na Primorskem, s Socialno zbornico Slovenije, z Nacionalnim svetom invalidskih organizacij Slovenije, s Fundacijo za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji, z Znanstvenoraziskovalnim centrom

Slovenske akademije znanosti in umetnosti, s Filozofsko fakulteto v Ljubljani, z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti – z ministri in s strokovni delavci, z Varuhom človekovih pravic, z Zagovornikom načela enakosti, s Svetom za invalide Republike Slovenije, z Državnim svetom Republike Slovenije, z Vlado Republike Slovenije ter z Državnim zborom Republike Slovenije – s poslanci, s predsedniki državnega zbora in s predsedniki ustavne komisije. Ob prelomnih trenutkih na poti, ko so se zadeve zaradi različnih dejavnikov skoraj ustavile, nas je dvakrat sprejel tudi predsednik republike ter nam vlil novih moči za naša prizadevanja.

Zato jabolko navdiha in 62.a člen ustave delim skupaj z vsemi vami. Hvala vam.

Naj bo jabolko navdiha navdih za vse nas, da za dobrimi zgodbami stojijo sodelovanje, strokovnost in srčna predanost. Morda vse skupaj vodi v nov dan – dan inkluzije. ●

GLUHOSLEPI JOŽE TEKAVČIČ MED PREJEMNIKI JABOLKA NAVDIHA

Vir: Urad predsednika Republike Slovenije Daniel Novakovič, STA

Jože Tekavčič je popolnoma izgubil vid in sluh, a kljub temu aktivno deluje in ustvarja.

Kot otrok je med igro padel in popolnoma oglušel. Kljub temu se je v zavodu za gluhe izučil za mizarja in našel zaposlitev. Med delom se mu je zgodila nesreča, v kateri si je poškodoval oko. Preselil se je v Škofjo Loko in se zaposlil v tamkajšnjem centru za slepe in slabovidne. Nekega dne mu je na poti v službo na poledenelem cestišču tako močno spodrsnilo, da je ob udarcu v glavo popolnoma oslepel.

Jože Tekavčič prejema priznanje

Kljub žalostni usodi ni izgubil volje do življenja. Nenehno in neomajno dokazuje, da tudi najtežja invalidnost ni in ne sme biti vzrok za samoizolacijo, umik iz družbe ter opustitev dejavnega življenja. Je redni udeleženec vseh srečanj Medobčinskega društva gluhih in naglušnih za Gorenjsko AURIS Kranj, javnost pa navdušuje s kulturnimi nastopi na različnih predstavah po Sloveniji. Na izletih, ki se jih udeležuje, vedno znova preseneča s poznavanjem slovenske kulturne dediščine, zgodovine in geografije. Še vedno rad ustvarja v svojem mizarškem poklicu, sestavlja miniaturno pohištvo in unikatne ptičje hiške. Zdi se, kot da zanj ni meja.

V Sloveniji je postal prepoznaven zaradi nastopov na gledaliških odrih in različnih proslavah. Ob vpisu slovenskega znakovnega jezika in jezika gluhoslepih v Ustavo Republike Slovenije je nastopil na slovesnosti v Cankarjevem domu v Ljubljani, občinstvo pa je ganil tudi ob mednarodnem dnevu gluhih v Trzinu z nepozabno pripovedjo o občutkih in dožemanju sveta gluhoslepega človeka. Predstavo je odigral večkrat in za vedno ostal v srcih vseh, ki so mu imeli priložnost prisluhniti.

Jože Tekavčič je umetnik življenja, ki s svojo ustvarjalnostjo navdihuje in navdušuje. ●

ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI O POLOŽAJU GLUHIH V IZOBRAŽEVANJU

Anton Petrič zagovornik.si

Zagovornik načela enakosti je sredi oktobra v Hiši Evropske unije organiziral okroglo mizo, na kateri so obravnavali položaj gluhih v izobraževanju. Izhodišče za pogovor so bila zagovornikova priporočila za izboljšanje položaja gluhih na področju izobraževanja, saj so ti zaradi osebnih okoliščin invalidnosti v manj ugodnem položaju kot drugi. Na dogodku so sodelovali predstavniki ministrstev, izobraževalnih ustanov in civilne družbe, vodila pa jo je vodja oddelka za spremljanje in osveščanje pri zagovorniku mag. Jelena Aleksić.

Zagovornik načela enakosti Miha Lobnik

V okviru posebnega poročila je zagovornik priporočila posredoval pristojnim organom, pri njihovi pripravi pa je izhajal tudi iz informacij, pridobljenih s poizvedbami na ministrstvih, izobraževalnih ustanovah in civilni družbi.

Na okrogli mizi so sodelovali v. d. direktorja Direktorata za predšolsko vzgojo in osnovno šolstvo na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport dr. Boris Černilec, predstavnica Direktorata za invalide na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Tanja Dular, v. d. direktorice Zavoda za gluhe in naglušne Ljubljana Bernarda Kokalj, direktor Centra za sluh in govor Maribor Samo Rumež in predstavnica Zveze ravnateljev in pomočnikov ravnateljev Aleksandra Valančič.

Miha Lobnik je uvodoma predstavil zakonske pristojnosti in naloge zagovornika načela enakosti kot samostojnega državnega organa, specializiranega za varstvo pred diskriminacijo in spodbujanje enakih možnosti. Pojasnil je, da je vloga posebnih poročil opozoriti na položaj skupin ljudi z določeno osebno okoliščino na izbranem področju družbenega življenja. V skladu z Zakonom o varstvu pred diskriminacijo zagovornik o svojih ugotovitvah v posebnih poročilih obvešča državni zbor in širšo javnost. Poudaril je pomen osveščanja odločevalcev in splošne javnosti o varstvu pred diskriminacijo skupin ljudi, ki so zaradi osebnih okoliščin v manj ugodnem položaju.

Udeleženci razprave so se osredotočili predvsem na uresničevanje posameznih zagovornikovih priporočil.

Dr. Boris Černilec je orisal spremembe na področju izobraževanja gluhih in naglušnih v zadnjih desetih letih. Povedal je, da je danes v treh posebnih izobraževalnih zavodih zaposlenih že več kot deset tolmačev slovenskega znakovnega jezika, prav tako pa imajo vsi učenci v letošnjem šolskem letu zagotovljen pouk v slovenskem znakovnem jeziku.

Tanja Dular je povedala, da imamo v Sloveniji od leta 2002 Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika. Že takrat je bila gluhim osebam priznana pravica do tolmača v upravnih postopkih in izobraževanju. V pripravi je Zakon o dostopnosti do proizvodov in storitev za invalide, ki določa večjo dostopnost predvsem do avdiovizualnih medijskih storitev. Glede zagovornikovega priporočila, da se zagotovi namenske štipendije za študente s posebnimi potrebami, pa je Dularjeva povedala, da večjih premikov na ministrstvu še ni. Prav tako ministrstvo še ni pripravilo Pravilnika o minimalnih standardih dostopnosti dobrin in storitev, vključno s standardi s področja

vzgoje in izobraževanja. Ta pravilnik bi moral biti po Zakonu o izenačevanju možnosti invalidov sprejet že pred več kot desetimi leti.

Bernarda Kokalj je izpostavila, da se danes večina gluhih in naglušnih izobražuje v rednih šolah, večina učencev v njihovem zavodu pa ima poleg gluhotе še druge vedenjske, čustvene ali zdravstvene težave. Kot pozitivno je ocenila prisotnost tolmačev slovenskega znakovnega jezika med celotnim poukom. Izpostavila je tudi, da je bil na področju tehnične opremljenosti učilnic v zadnjih letih narejen pomemben korak naprej.

Samo Rumež je dejal, da je treba gluhi osebi omogočiti izobraževanje v njenem primarnem jeziku, to je v slovenskem znakovnem jeziku. Tolmačenje v njihovem zavodu je zagotovljeno ves dan, od jutranjega varstva do podaljšanega bivanja. V sklopu zavoda izvajajo tudi dvosmerno aktivacijo s slišječimi vrstniki, saj imajo redni vrtčevski program, kjer so skupaj gluhi in naglušni ter slišječji otroci, v sklopu osnovne šole pa organizirajo skupne aktivnosti in druženje s slišječimi vrstniki z okoliških osnovnih šol.

Aleksandra Valančič je povedala, da si vsi želijo vključevanja otrok s posebnimi potrebami v redne programe izobraževanja, a morajo biti za to zagotovljeni vsi pogoji, ki otroku zagotavljajo optimalen razvoj. Pri tem je opozorila, da niso pomembni le tehnični pripomočki, temveč predvsem zadostno število strokovno usposobljenih pedagoških delavcev.

V razpravi je Metka Knez iz Medobčinskega društva gluhih in naglušnih za Gorenjsko Auris Kranj izrazila podporo sočasnemu opismenjevanju v slovenskem znakovnem jeziku in v slovenskem jeziku, saj bosta le bralno razumevanje ter izobrazba gluhim in naglušnim omogočila samostojno življenje v odrasli dobi. Doroteja Perše iz Vrtca Koper pa je opozorila na pomen zgodnje obravnave in pomoči gluhim in naglušnim otrokom ter njihovim slišječim staršem že na ravni predšolske vzgoje. ●

VARUH ČLOVEKOVIH PRAVIC PODPRL GLUHO SKUPNOST

Vir: Varuh človekovih pravic

Ob dnevu znakovnega jezika, ki ga obeležujemo 14. novembra, je varuh človekovih pravic Peter Svetina opozoril, da je vpis slovenskega znakovnega jezika v ustavo le prvi korak k polnemu uresničevanju pravic gluhih oziroma oseb z izgubo sluha. Pristojne institucije je pozval, naj pripravijo podzakonske akte, da se bodo pravice udeleževale še v praksi, sicer bodo ostale le mrtve črke na papirju. Izrazil je tudi pričakovanje, da bo država pripravila zakon, ki bo urejal svobodno uporabo in razvoj jezika gluhoslepih ter bo sprejet čimprej.

Za sledenje demokratičnim načelom, za delovanje v smeri socialne integracije ter za sprejemanje drugačnosti je nujno hitro ukrepanje. Varuh je zelo zadovoljen, da v Sloveniji izvajamo nekatere pomembne družbeno odgovorne korake. Eden izmed njih je tudi podpis pogodbe za Pilotni projekt samodejnega podnaslavljanja programov na nacionalni televiziji,

saj bo z njegovo pomočjo okoli dvesto tisoč ljudi lažje dostopalo do informacij. O nujnosti implementacije samodejnega pretvarjanja govora v podnapise v realnem času je z direktorjema Radiotelevizije Slovenija ter Urada Republike Slovenije za komuniciranje govoril pred enim letom in zelo je vesel, da v dobi razcveta informacijsko-komunikacijskih tehnologij tudi na tem področju počasi vstopamo v družbo razvitih držav.

Še vedno pa se srečujemo s pomanjkljivostmi izobraževalnega sistema za uporabnike znakovnega jezika, zato so na tem področju nujni premiki. Gluhi imajo pravico, da se izobražujejo v znakovnem jeziku, ki je njihov naravni jezik, a je mnogim otrokom pogosto kršena pravica dostopnosti do izobraževanja v lastnem jeziku. Veliko gluhih in naglušnih je slabo izobraženih tudi zato, ker šole ne zagotavljajo stalne prisotnosti tolmača, kar predstavlja diskriminacijo gluhih otrok pri dostopu do izobraževanja.

Varuh je opozoril še na širok spekter težav, s katerimi se srečujejo starejši gluhi in naglušni, ter poudaril, da je treba najti rešitve, ki bodo gluhim stanovalcem domov za starejše zagotavljale večjo kakovost bivanja. Enakopravno vključevanje invalidov v vse segmente družbe in ustvarjanje prijaznega oziroma vključujočega življenjskega okolja je njihova pravica, a žal tudi rana, ki jo celimo prepočasi. V instituciji Varuha človekovih pravic ugotavljajo, da je še veliko področij, na katerih moramo narediti odločne korake naprej, da bo ustavno določbo, da je Slovenija socialna država, in druge, z ustavo zagotovljene pravice, občutil vsak izmed nas. ●

Spoštovani gledalci in cenjene gledalke!

Spletna TV je zaživela na samostojnem spletnem portalu. Vpišite www.spletnatv.si in nam sledite tudi v prihodnje. Enako kot doslej, nas boste še vedno našli tudi na spletnem naslovu www.zveza-gns.si, s klikom na sliko uredniške ekipe.

Veseli bomo tudi vašega nadaljnega spremljanja Spletne TV na družbenih omrežjih Facebook in Youtube. Se vidimo na spletu!

MENTA

BREZ ZDRAVJA NI DUŠEVNEGA ZDRAVJA

📺 Valerija Škof 📺 Spletna TV

Zdravje, kaj je to? To ne pomeni, le da smo zdravi, da nismo bolni, ampak predstavlja celoto telesnega in duševnega počutja. Kaj je duševno počutje ali duševno zdravje, o čemer kot družba vedno več govorimo in beremo?

Vse, kar mislimo, čutimo in doživljamo vpliva na naše duševno zdravje. Če imamo pozitiven odnos do sebe in do drugih, če brez težav opravljamo vsakdanje obveznosti v službi, v partnerstvu ali pri vzgoji otrok, če smo zadovoljni z življenjem, če imamo dobro samopodobo in smo v sebi mirni, je naše duševno zdravje dobro.

Težave v duševnem zdravju imamo, če preveč negativno razmišljamo, če se slabo počutimo ali imamo težave v odnosu z drugimi, s partnerjem, s sodelavci in s prijatelji, če nam je umrla ljubljena oseba, za katero predolgo žalujemo in se ne moremo pobrati, če imamo težave pri opravljanju vsakdanjih obveznosti, če imamo krizo in je vse, kar počnemo, stresno za nas, če smo večino časa žalostni in jezni, če se zapiramo vase ali če imamo težave s spanjem.

Vsakdo ima lahko težave v duševnem zdravju, saj se vsi soočamo s hudimi stresnimi situacijami in

življenjskimi krizami. A vsaka duševna stiska še ne pomeni duševne bolezni. Do tega pride, če je stiska večja in je posameznik ne more prebroditi. Najbolj pomembno je, da si priznamo, da imamo težave, da jih ne skrivamo, da ne bežimo pred njimi in si govorimo, da se to nam ne more zgoditi. Vsakomur se lahko zgodi. Pomembno je, da ukrepamo pravi čas.

Najbolj pomembno je, da se o svojih čustvih pogovarjamo in se ne zapiramo vase, da se ukvarjamo z aktivnostmi, ki nas veselijo, da poskrbimo za telesno zdravje in se zdravo prehranjujemo, da smo v krogu prijetnih ljudi, kjer se dobro počutimo, in da se naučimo soočati s težavami.

Niste sami! Pogovorite se s prijateljem ali z bližnjim, to pogosto pomaga. V kolikor je težava prevelika in je ne znate rešiti sami, se obrnite na strokovnjaka.

Za svetovanje in pomoč se lahko obrnete tudi na RehaCenter Sluh po e-pošti:

reha.center@zveza-gns.si ali

s SMS sporočilom na **070 451 122**.

Za zaključek pa še misel: »Če želiš odmor, ga vzemi. Če želiš jokati, jokaj. Če želiš kričati, kriči. Če želiš iti dalje, pojdi. Če ne veš, kaj želiš, je tudi to v redu.« ●

SLOVAR SZJ NA DRUŽBENEM OMREŽJU

Slovar slovenskega znakovnega jezika ima aktivno stran na družbenem omrežju Facebook, kjer si lahko ogledate nove kretnje, ki nastajajo in jih razvijajo v skupini za razvoj slovenskega znakovnega jezika, ki deluje na Inštitutu za razvoj SZJ pri Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije. Najdete nas na spletni povezavi www.facebook.com/szjsi.

POROČILO O UDELEŽBI NA VIRTUALNEM SREČANJU MEDNARODNE ZVEZE ZA TELEKOMUNIKACIJE O DOSTOPNOSTI DO MULTIMEDIJSKIH SISTEMOV IN STORITEV

dr. Matjaž Debevec

Koordinator skupine za dostopnost Matjaž Debevec; foto: ZDGNS

Srečanje je potekalo 25. in 26. oktobra 2022

Prvi dan: dostopnost avdiovizualnih medijev

VODJA SEKCIJE: MASAHITO KAWAMORI

Najprej smo obravnavali in potrdili predlog poročila s predhodnega srečanja, na katerem smo razpravljali o:

- skupnem uporabniškem profilu za obstoječe standarde internetne televizije (IPTV),
- podnapisih, tudi za okolja 3D,
- dostopnosti informacij za invalide v gledališčih,
- pametnih mestih za invalide,
- prihodnosti radiodifuzije.

Sledile so predstavitve članov različnih skupin Mednarodne zveze za telekomunikacije na področju dostopnosti za invalide – Andyja Questeda, Pradipte Biswasa in Masahita Kawamorija.

Andy Quested je povedal, da je japonsko radiodifuzijsko podjetje NHK predstavilo koncept za zvočne opise na dogodkih v živo. Gre za kombinacijo uporabe umetne inteligence, pretvorbo govora v pisano besedo in tehnologij za prikaz besed na televizijskem zaslonu. Poleg tega so obravnavali rešitve za vseobsegajoči šport, v katerega bi se gledalci lahko vključili v tehnologijah 3D in 360.

Pradibta Biswas je predstavil razvoj priporočila za skupni uporabniški profil, ki bi omogočil enotne nastavitve za potrebe prikaza glede na tip ovire ne glede na napravo (televizijo, mobilni telefon, računalnik).

Masahito Kawamori je predstavil delo na področju Metaversa, kjer je potekala žgoča razprava o njegovi primernosti za invalide. Metaverse naj bi se uporabljal na različnih področjih, kot so e-potovanja, e-koncerti, e-prizorišča, e-druženje, e-kultura, e-gledališče, e-muzeji, e-galerije ... Spregovoril je tudi o japonski rešitvi uporabe robotov za invalide, imenovani Metapo, ki jo razvija podjetje Oki Electric Industry v sodelovanju s podjetjem Rakuten Mobile in z univerzo v Nagoyi. Posebej je poudaril pomen poročila Svetovne zdravstvene organizacije o dostopnih tehnologijah, ki je izšlo 15. maja 2022.

Slovenec dr. Dušan Caf je predstavil znanstveno poročilo o spletnem prevajanju v znakovni jezik.

Sledilo je poročilo o delu ameriškega Združenja za tehnologijo potrošnikov, ki ga je predstavil Michael Dolan iz podjetja Dolby Laboratories. Povedal je, da delajo na podobnem standardu, kot so skupni uporabniški profil, ki bo omogočil enostavnejšo rabo pri kodiranju in izrazoslovju, ter podatkovne strukture, ki bodo omogočile dostopnost informacij za invalide. Združenje za tehnologijo potrošnikov in skupina, ki razvija skupni uporabniški profil, sta se dogovorila za skupno delo.

Na koncu je indijski predstavnik Avinash Agarwal povedal, da si želijo objaviti tehnično poročilo o tehnologiji in primerih dobre prakse podnaslavljanja v živo.

Drugi dan: skupne koordinacijske aktivnosti na področju dostopnosti in človeških dejavnikov

VODJA SEKCIJE: ANDREA SAKS

V okviru sekcije, ki je v dveh izmenah trajala ves dan, smo obravnavali:

- Resolucijo Mednarodne zveze za telekomunikacije o dostopnosti telekomunikacijske/informacijske in komunikacijske tehnologije za invalide ter osebe s posebnimi potrebami – pomen umetne inteligence pri uporabi znakovnega jezika,
- platformo za znakovni jezik – umetno inteligenco, osredotočeno na človeka (dr. Dušan Caf),
- Evropski akt o dostopnosti,

- pregled navodil Mednarodne zveze za telekomunikacije za navigacijo slepih in slabovidnih,
- potrebe po dostopnosti stavb Mednarodne zveze za telekomunikacije gluhim in naglušnim delegatom,
- navodila za razvoj storitev informacijske in komunikacijske tehnologije za dostopna pametna mesta,
- bluetooth uporabo za slušne aparate – AURACAST.

Kot koordinator strokovne skupine za dostopnost pri Svetovni zvezi gluhih sem opozoril na funkcionalnost videokonference Zoom, ki po novem omogoča posebno okno z videom v znakovnem jeziku v več jezikih hkrati, kar je velik napredek pri izboljšanju uporabe lokalnega znakovnega jezika namesto mednarodne kretnje. ●

GLUHOSLEPOTA

📷 Boris Horvat Tihi

V Medobčinskem društvu gluhih in naglušnih za Gorenjsko AURIS Kranj že več kot pol stoletja aktivno izvajamo programe za gluhoslepe uporabnike v skladu z dodeljeno reprezentativnostjo Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Da to ni le prazna črka na papirju, je v veliki meri zaslužna tudi strokovna služba društva, kjer ima izjemno vlogo dolgoletna sekretarka Zlata Crljenko, ki je kot tolmačka gluhoslepim uporabnikom samoiniciativno razvila učinkovit in razumljiv način tolmačenja ter sporazumevanja z njimi. O tem priča bogat društveni arhiv, v katerem skrbno hranimo zaprašene listine, porumenele zapise in črno-bele fotografije v debelih starodavnih albumih, ki tiho pričajo o našem dolgoletnem plemenitem poslanstvu.

Da je naša zgodovina delovanja v dobrobit gluhoslepih uporabnikov od letošnjega leta še bolj bogata, sta poskrbeli dve izjemni gluhoslepi osebi, ki sta za svoje aktivno delovanje prejeli zasluženi priznanji širšega družbenega okolja.

Dolgoletni gluhoslepi član društva Jože Tekavčič je ob dnevu slovenskega znakovnega jezika za neprecenljiv prispevek na kulturnem področju od predsednika države Boruta Pahorja prejel priznanje jabolko navdiha. Kot so pojasnili v obrazložitvi priznanja, je izjemen navdih vsem, saj kljub težki invalidnosti ter kljub življenju v popolni temi in tišini plodno ustvarja ter je navdihujoč član skupnosti, poln pozitivne energije in dobre volje. Naš Jože ni le kulturni umetnik, temveč tudi umetnik življenja.

Le nekaj tednov kasneje, pred mednarodnim dnevom invalidov, je članici našega društva gluho-

Jože Tekavčič s priznanjem jabolko navdiha

Metka Knez s posebnim priznanjem za obštudijske dejavnosti

slepi Metki Knez rektor Univerze v Ljubljani prof. dr. Gregor Majdič na slavnostni prireditvi podelil posebno priznanje za obštudijske dejavnosti na njeni študijski poti do doktorata. V obrazložitvi priznanja je bil posebej poudarjen njen neprecenljiv prispevek kot tutorice za študente s posebnimi potrebami na Pedagoški fakulteti k ozaveščanju širše javnosti o njihovih ovirah.

Njena življenjska zgodba je še dokaz več o tem, da pregovor »kjer je volja, je tudi pot« povsem drži, če se zadeve loti prava oseba. In Metka s svojo vztrajnostjo to dokazuje iz dneva v dan.

Dve povsem različni življenjski zgodbi o gluho-slepoti imata enako sporočilo, da skupaj zmoremo marsikaj in da invalidnost ni vedno le nepremagljiva ovira, temveč je lahko tudi izziv za premagovanje vsakdanjih težav. Predvsem pa sta to zgodbi, ki nas upravičeno navdajata s ponosom, s spoštovanjem in s hvaležnostjo, da smo lahko prispevali pomembne delčke na njuni uspešni in produktivni življenjski poti.

Iskrene čestitke obema z iskrenimi željami, da bi nas še dolgo navdihovala s svojimi uspehi. Neizmeren ponosni smo na oba. ●

VOLILNI KONGRES EVROPSKE ŠPORTNE ORGANIZACIJE GLUHIH

📷 Sabina Hmelina

V belgijskem mestu Mechelen, ki se nahaja na glavni industrijski osi med Brusljem in Antwerpnom, je konec oktobra potekal dvodnevni volilni kongres Evropske športne organizacije gluhih (v nadaljevanju EDSO). Ob kongresu je prvič potekal inovativni projekt Belgijske športne zveze gluhih in EDSO, ime-

novan forum bodočih športnih voditeljev mladih gluhih, Belgijska športna zveza gluhih pa je obeležila stoletnico svojega obstoja.

Kongres je potekal v prostorih nekdanje pivovarne Lamot v zgodovinskem starem delu mesta ob reki Dijle. Mechelen je poleg Antwerpna, Bruggeja, Bruslja, Genta in Leuvna eno od pomembnih mest zgodovinske umetnosti v Flandriji.

Dan pred začetkom kongresa je potekala delavnica s predstavitvijo dnevnega reda ter sprememb in dopolnitev statuta EDSO, ki so jih obravnavali na aprilskem izrednem kongresu v Bukarešti. Na delavnici smo udeleženci preizkusili tudi elektronsko glasovanje z ročnimi glasovalnimi napravami, ki smo jih na kongresu uporabili za glasovanje o posameznih točkah dnevnega reda in za volitve v organe EDSO.

Udeležence kongresa je v imenu gostiteljev pozdravil predsednik Belgijske športne zveze gluhih Jan Van den Braembussche, nato pa še predsednik EDSO

Prizorišče kongresa

Med kongresom

Iosif Stavrakakis, ki je srečanje uradno otvoril ter vodenje predal generalnemu sekretarju Antonu Petriču.

Kongresa smo se udeležili predstavniki 31 od 43 evropskih nacionalnih športnih organizacij gluhih, članic EDSO. Športno zvezo gluhih Slovenije sva zastopala predsednica Sabina Hmelina in član sekretariata Robert Žlajpah. Prisotnih je bilo 48 delegatov, nekatere športne organizacije gluhih so imele dva predstavnika, ostale pa enega.

Za članstvo v Evropski športni organizaciji gluhih sta zaprosili Albanija in Črna gora, delegati pa smo ju soglasno potrdili kot polnopravni članici, zato ima EDSO odslej 45 članic. Število delegatov se je povečalo za dva in kongres se je uradno začel s 50 delegati iz 33 nacionalnih športnih organizacij gluhih.

Slovenska delegata Robert Žlajpah in Sabina Hmelina

Dnevni red kongresa je bil sestavljen iz šestnajstih točk. Po imenovanju verifikacijske komisije, zapisničarja in overovateljev smo začeli z obravnavo sklepov s prejšnjega kongresa, ki je zaradi pandemije kovida potekal na spletu. Brez večjih pripomb smo potrdili celotni zapisnik ter obravnavali in potrdili tudi zapisnik z izrednega kongresa v Bukarešti. Sledila je obravnava poročil za leti 2020 in 2021, ki ju je delegatom posredoval generalni sekretar EDSO Anton Petrič.

V popoldanskem delu smo obravnavali finančni poročili za leti 2020 in 2021, ki nam ju je posredoval podpredsednik EDSO Guido Zaneccchia, ter ju v celoti potrdili. Sledili so predlogi nacionalnih športnih organizacij gluhih. Z večino glasov smo potrdili predloge za uvrstitev novih športnih panog padel, golfa in triatlona v program EDSO, športni ribolov pa zaradi nekaterih pomislekov o varstvu in zaščiti ribje populacije ni bil sprejet.

Drugi dan zasedanja se je začel s predstavitvijo foruma bodočih športnih voditeljev mladih gluhih, ki ga sofinancira program Evropske unije za podporo izobraževanju, usposabljanju, mladih in športa v Evropi Erasmus+. Projekt sta predstavila predstavnika mladinskih športnih organizacij gluhih in izpostavila, da se mladi športniki počutijo zapostavljene in si želijo več aktivnosti, tako v športu kot na drugih področjih. Spregovorila sta tudi o vzroku za upad števila mladih športnikov – preveliki odvisnosti od tehnologije in družbenih omrežij.

Predsednik EDSO Iosif Stavrakakis ter predsednik Lige gluhih v nogometu in futsalu Juan Carlos Basilio

Novo vodstvo EDSO

Gomez sta na kongresu podpisala sporazum o medsebojnem sodelovanju, ki zajema sodelovanje pri organizaciji večjih tekmovalnih dogodkov, usposabljanje kadrov za delo z gluхими nogometaši, pridobivanje finančnih sredstev in medsebojno spoštovanje.

Član izvršnega odbora EDSO Ota Pansky je predstavil seznam gostiteljev evropskih prvenstev v letih 2022–2026 v različnih športnih panogah ter države članice pozval, naj odboru predložijo svojo kandidaturu za organizacijo evropskega prvenstva v katerikoli športni panogi.

Vrhunec kongresa so bile volitve v organe EDSO za mandatno obdobje 2022–2026. Na seznamu kandidatov žal ni bilo nobene ženske, tik pred kongresom pa sta prispeli kandidaturi finske in norveške predstavnice za članstvo v izvršnem odboru, ki ju je kongres zavrnil, saj nista bili pravočasno oddani. Zaradi tega je prišlo do incidenta med udeleženci foruma, ki so protestirali proti diskriminaciji žensk, ne da bi se pozanimali o razlogu za zavrnitev.

Čeprav je Evropska športna organizacija gluhih že aprila razpisala volitve v organe z rokom do kon-

ca junija, ni nobena članica v roku predlagala svoje kandidatke. Prav tako ni nihče ugovarjal seznamu kandidatov za funkcije, priloženemu gradivu, ki smo ga delegati prejeli pred kongresom. Zato se je večina čudila nespretnemu manevru Finske in Norveške, da bi v zadnjem trenutku spremenili pravila in predlagali svoji kandidatki. Njun poskus je bil kategorično zavržen z večino glasov proti.

Za štiriletni mandat predsednika EDSO je bil vnovič izvoljen edini kandidat Iosif Stavrakakis, za funkcijo podpredsednika pa so se potegovali Madžar dr. Gergely Tapolczai, Španec Antonio Jesús de la Rosa del Pino in Čeh Ota Pansky. V drugem krogu je večino glasov prejel dr. Tapolczai.

Anton Petrič je s podporo Športne zveze gluhih Slovenije znova kandidiral za generalnega sekretarja in prejel največ glasov med vsemi kandidati za funkcije.

Za mesto blagajnika sta se potegovala Irec Niall Fearon in Nizozemec Wim Heemskerk, ki je bil izvoljen, za člane izvršnega odbora pa Čeh Ota Pansky, Irec Niall Fearon, Španec Antonio Jesús de la Rosa del Pino, Nemec Norbert Hensen in Italijan Lorenzo Belardinelli. Niall Fearon je pred glasovanjem odstopil od kandidature, dovolj glasov pa sta prejela le Antonio Jesús de la Rosa del Pino in Norbert Hensen. Stari znanec in nekdanji član izvršnega odbora Pansky ter Belardinelli nista dobila zadostne količine glasov in izpadla. V izvršnem odboru sta ostali prosti dve mesti, ki ju bodo skušali zapolniti s pozivom h kandidaturi, in morda bosta za funkcijo kandidirali ženski predstavnici, ki ju bomo potrdili na kongresu leta 2024.

V imenu Športne zveze gluhih Slovenije čestitamo novemu predsedniku, podpredsedniku, sekretarju,

Udeleženci kongresa

blagajniku in članom izvršnega odbora ter jim želimo uspešno sodelovanje pri spopadanju z izzivi.

Belgijska športna zveza gluhih je po zaključku kongresa ob 100-letnem jubileju delegate povabila na gala večerjo, kjer smo spoznali nekdanje belgijske

športnike, nosilce medalj z največjih tekmovanj gluhih. Pripravili so tudi izvrstno zgodovinsko razstavo športnih diplom, pokalov, dresov z različnih športnih dogodkov in knjig, ki so jih dobili od nekdanjih belgijskih športnikov ali njihovih dedičev. ●

PLAKETA OBČINE RADOVLJICA

📷📷 Boris Horvat Tihi

Plaketo občine Radovljica se podeljuje izjemnim občankam in občanom za dolgoletno uspešno delovanje na posameznem področju na lokalnem in državnem nivoju, ki so prispevali k prepoznavnosti in ugledu matične občine. Med prejemnike tega prestižnega priznanja, ki so ga v preteklih letih prejeli mnogi ugledni občani in občanke, se je v letošnjem letu uvrstila tudi gluha atletinja Iris Breganski s številnimi mednarodnimi uspehi, ki jih je na olimpijskih igrah gluhih kronala z dvema bronastima medaljama.

Iris Breganski

Iris je dolgoletna članica našega društva, ki je bistveno pripomoglo k razvoju njene športne kariere in k odločitvi, da se aktivno vključi v invalidski šport. V predlogu društva občini smo zapisali: »V skladu z razpisom za podelitev priznanj občine Radovljica v letu 2022 v predpisanem roku za prejemnico plakete

mesta predlagamo Iris Breganski, občanko in članico Medobčinskega društva gluhih in naglušnih za Gorenjsko AURIS Kranj, za izjemen uspeh na olimpijadi gluhih v Braziliji, kjer je osvojila bronasti medalji v mnogoboju in v skoku v višino, ter za njen neprecenljiv prispevek k prepoznavnosti nevidne invalidnosti in matične občine Radovljica.«

Zaradi zdravstvenih zapletov je Iris sluh izgubila že ob rojstvu. Svet tišine je v rani mladosti spoznava la tudi s pomočjo nekdanjega soseda Slavka Kolariča, udeleženca olimpijskih iger gluhih leta 1953 na Švedskem, ki jo je skrbno učil prvih osnov sporazumevanja v slovenskem znakovnem jeziku, mama Mojca pa jo je kot aktivna športnica že v rosnih letih učila prvih športnih korakov in ji privzgojila ljubezen do atletike. Šport ji je bil dobesedno položen v zibelko, saj izhaja iz športne družine, kjer so bili tako starši kot stari starši in mnogi sorodniki aktivni športniki v številnih športnih panogah.

V času, ko je obiskovala osnovno šolo, je trenirala in tekmovala v domačem okolju, ko je šolanje nadaljevala na Srednji zdravstveni šoli v Ljubljani, v tamkajšnjem klubu Kronos, čez vikende pa doma v Radovljici pod budnim očesom mame Mojce, ki je poskrbela za pravšen razvoj njene športne kariere.

V mlajših letih je tekmovala s slišječimi sovrstniki, a se pri tem soočala z neprijetnostmi, ki jih je povzročala njena komunikacijska ovira, saj jih je zaradi glu hote težko razumela, zato je njena usmeritev v šport invalidov postala povsem logična. V luči sodelovanja z mamo, z matičnim društvom gluhih in naglušnih, z Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije ter s Športno zvezo gluhih Slovenije in s paraolimpijskim komitejem se je kmalu pokazalo, da je bila to pravilna odločitev, saj je začela dosegati odmevne rezultate na mednarodnem nivoju.

Eden prvih pomembnih rezultatov je bil naslov evropske mladinske prvakinje leta 2018, kar je botrovalo sprejemu pri županu Radovljice Cirilu Globočniku in jo dodatno spodbudilo, da vztraja na športni

poti. Prav tako je pripomoglo k zavedanju, da je na pravi poti. Že takrat smo ji zaželeli še več mednarodnih uspehov in z upanjem napovedali olimpijsko medaljo. Veseli smo, da je Iris uresničila našo napo-

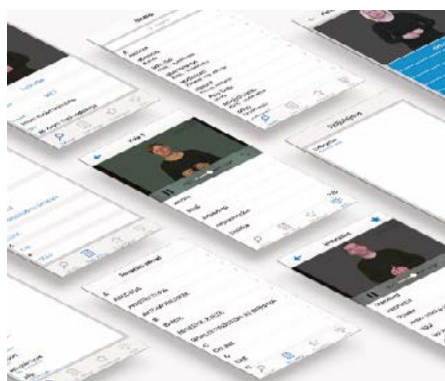
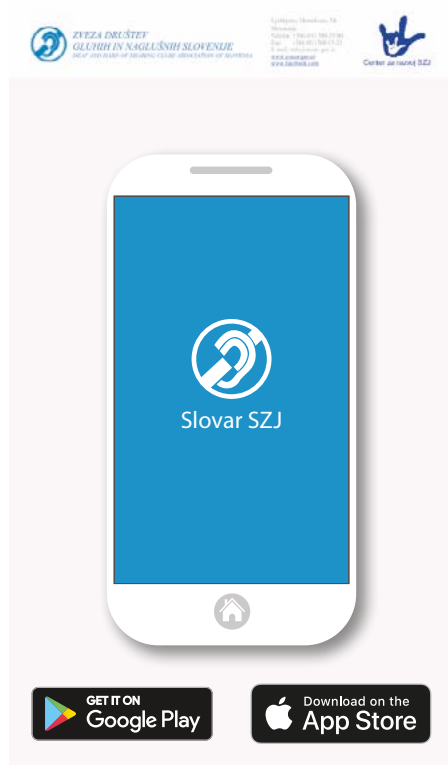

ved ter osvojila kar dve olimpijski medalji. Za to si zasluži tudi priznanje matične občine, saj je v svet ponesla ime domačega kraja, ki slovi kot mesto s številnimi znanimi športniki. Mednje se je uvrstila tudi Iris, ki se je z zlatimi črkami zapisala v zgodovino športa gluhih. Njena življenjska in športna zgodba je lahko za vzor in zgled vsem mladim, zlasti invalidom.

Po klasifikaciji Svetovne zdravstvene organizacije je gluhotna ena najtežjih invalidnosti, predvsem zaradi psihosocialnih težav, ki jih povzroča komunikacijska ovira. Kljub temu Iris s podporo lokalnega okolja vedno znova dokazuje, da so z močno voljo in z vztrajnostjo ovire premagljive in da ima tudi šport invalidov lahko izjemen rehabilitacijski učinek.

Prepričani smo, da je za Iris občinsko priznanje dodatna spodbuda za nove uspehe v obdobju do olimpijade gluhih v Tokiu leta 2025, predvsem pa priznanje s strani domačega družbenega okolja, pomemben prispevek k prepoznavnosti nevidne invalidnosti ter lepo sporočilo, da je Radovljica prijazno in razumevajoče mesto do invalidske populacije.

Predlog matičnega društva so podprli še Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, paraolimpijski komite ter občinski svet, ob občinskem prazniku pa so v okviru slavnostne akademije podelili priznanja, ki ga je iz rok župana prejela tudi Iris. Zaslužno priznanje je v veselje in ponos mami Mojci, številnim sorodnikom ter predstavnikom našega društva. ●

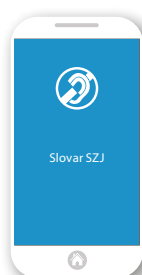

QR-KODA

Z mobilno aplikacijo Slovar SZJ si lahko ogledate videoposnetke v SZJ z uporabo optičnega čitalca QR-kod.

Uporaba QR-čitalca je preprosta:

- zaženite mobilno aplikacijo Slovar SZJ ter v meniju izberite QR (spodaj desno),
- mobilni telefon usmerite na določeno QR-kodo v glasilu IST.

1 Namesti aplikacijo

2 Poskeniraj QR-kodo

3 Predvajaj video

DAN SLOVENSKEGA ZNAKOVNEGA JEZIKA SKOZI KULTURNI FOKUS

Anton Petrič

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je pripravila kulturni program ob dnevu slovenskega znakovnega jezika, ki smo ga sredi novembra proslavili v dvorani SiTi Teatra v Ljubljani. Gluho in slišče občinstvo je imelo redko priložnost uživati v glasbenih točkah gluhe klaviaturistke in naglušnega pianista ter v predstavi gledališke skupine Tihe stopinje z naslovom *Moja draga dama* pod taktirko režiserke Lade Orešnik. Program je potekal v znakovnem jeziku, v govor pa so ga prevajali tolmači.

Gledališka skupina Tihe stopinje s tolmači

V glasbenem delu so se predstavili varovanci učiteljice klavirja Benedicte Callebaut iz osnovne šole Cerklje. Najprej je nastopila gluha klaviaturistka Klara Pavšič s skladbo *Keep Going* skladatelja Jefa Neva, nadaljevala je z drugim delom sedme Beethovne simfonije ter končala s skladbo v latinskoameriških ritmih.

Za njo je Ana Deja Prezelj na klavirju zaigrala skladbo Beethoven v Havani, s tolkalci pa so jo spremljale slišče Sara Bavcon, Klarina gluha mama Vera in Klara.

Sledil je nastop naglušnega pianista Olega Poženele, ki je zaigral skladbo Ludovica Einaudija *Bel oblak*, glasbeni del programa pa je zaključila Klara s skladbo *Drawing the Face of a Child* skladatelja Jefa Neva ob spremljavi mame Vere na šamanskem bobnu.

Vsak nastopajoči je pred igranjem povedal nekaj besed v znakovnem jeziku. Tako so združili štiri jezike: glasbenega, znakovnega, govornega in jezik srca.

Nastopajoči v glasbenem delu

Gledališka skupina Tihe stopinje je uprizorila reprizo igre *Moja draga dama*, zgodbo o razigranem dekletu, ki si želi vstopiti v visoko družbo. Gluhi igralci so očarali tako gluhe kot slišče gledalce. S predstavo so nagovorili vse, ki se na poti do uspeha spoprijemajo z ovirami, in znova dokazali, da ima igra v znakovnem jeziku izjemno povezovalno vlogo, s tematiko izobraževanja in sprejemanja drugačnosti pa so opozorili na situacijo gluhih v svetu sliščih. V predstavi so nastopili Špela Rotar v glavni vlogi Elize, Sašo Letonja, Boštjan Hren, Jelena Bolšedonova, Marta Vavpetič, Nejc Drekonja, Petra Šiler, Zlatka Petrač in Barbara Čarman. ●

Prizor iz predstave *Moja draga dama*

FESTIVAL PANTOMIME IN POEZIJE GLUHIH

Anton Petrič DGN Ljubljana

Mnogo gluhih ima talent za igranje, za pantomimo in za izrazno tehniko, v angleščini imenovano Visual Vernacular (VV). To je posebna umetnost, ki jo lahko izvajajo le gluhi, zato smo bili zelo veseli, da smo lahko na festivalu poleg poezije v slovenskem znakovnem jeziku in pantomime predstavili tudi prve stvaritve gluhih v omenjeni tehniki, ki vključuje mešanico znakovnega jezika in telesnega izraza ter se osredotoča na podrobnosti v prikazovanju.

Jože Tekavčič v elementu

Festival sta pripravila Društvo gluhih in naglušnih Ljubljana ter Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije. Nastopili so gluhi, naglušni ter slišči pod mentorstvom gluhe režiserke in vodje kulture sekcije Vita Zupančič Lade Orešnik.

Srečanje je potekalo konec novembra v SiTi teatru v Ljubljani, na njem pa smo spremljali raznolik pro-

gram, v okviru katerega so nastopili gluhi igralci iz različnih društev gluhih v Sloveniji in v tujini.

Na festivalu se je zvrstilo petnajst predstav:

- Metulj – Nevenka Žmavc, DGN Severne Primorske,
- Večer – *Meri Möderndorfer*; nastopila je Marta Vavpetič, DGN Ljubljana,
- Poplava – Nejc Drekonja, DGN Ljubljana,
- Vojna – Rajko Demir, DGN Severne Primorske,
- Vrata – Boštjan Hren, DGN Ljubljana,
- Pametna tehnologija – Janko Marinček, DGN Ljubljana,
- Tihi utrinki – *Manca Peroci*; nastopila je Tina Strel, DGN Severne Primorske,
- Roža – Bojana Hren, MDG Ljubljana,
- Luna – Darja Gregorčič, MDG Ljubljana,
- Akrostih – Lada Orešnik, DGN Ljubljana,
- Dvigovanje uteži – DGN Ljubljana,
- Formule – Sara Podlogar, DGN Ljubljana
- Kras – Rajko Demir, DGN Severne Primorske,
- Dobra novica – Deaf Pathway Global,
- Dan in noč – Jože Tekavčič, MDGN za Gorenjsko Auris Kranj.

Navdušeni obiskovalci

Nastopajoči iz DGN Ljubljana

V projektu *Meje mojega jezika niso meje mojega sveta*, ki poteka pod okriljem Založbe Beletrina, so pod mentorstvom Lade Orešnik sodelovali člani Društva gluhih in naglušnih Ljubljana, Društva oseb z izgubo sluha Dolenjske in Bele krajine ter Društva gluhih in naglušnih Severne Primorske. Predstavili so se s poezijo in z VV, projekt pa jim je dal veliko ustvarjalnega zagona.

Nastopajoči so prejeli priznanje, uradnemu delu pa je sledila je pogostitev. Festival je obiskalo veliko gledalcev, tako gluhih kot sliščih, ki so napolnili dvorano. ●

PROJEKT MUZEJI GLUHIH

✎ Tanja Pihlar

posameznikov. Zato so pripravili številne strokovne nasvete, kako ustanoviti in upravljati muzej, primere dobrih praks, študije primerov, spletne tečaje, literaturo, slovarček pojmov ..., ki bodo v pomoč vsem, ki se tega lotevajo. Poudarjajo, da je pomembno sodelovanje z večinskimi muzeji in z njihovimi strokovnjaki, pozivajo pa tudi muzeje gluhih, naj se povežejo in sodelujejo med seboj. Poleg tega želijo osebe z izgubo sluha opremiti z muzejskimi veččinami in izboljšati njihovo zaposljivost.

»Za vsakogar je pomembno, da se lahko ozre nazaj, se razgleda naokoli in razmisli, kako naprej. Se spomni, kako je bilo včasih. Se seznaniti s pomembnimi ljudmi in dogodki v preteklosti. Zakaj je to pomembno? Ker nam pomaga razumeti sedanost.«

Projekt muzeji gluhih

Svet se naglo spreminja in marsikaj je danes povsem drugače, kot je bilo nekdanj. Zato se vedno bolj zavedamo, kako pomembno je, da za zanamce ohranimo spomine, fotografije, različne dokumente in predmete iz preteklosti. S tem namenom se je sedem organizacij iz šestih evropskih držav, med njimi tudi Evropska zveza gluhih, povezalo v skupni projekt z naslovom Muzeji gluhih – razvoj odprtih izobraževalnih virov za usposabljanje uporabnikov znakovnega jezika v muzejskih in splošnih podjetniških veččinah.

Izvršni direktor Evropske zveze gluhih Mark Wheatley je projekt, ki je financiran z evropskimi sredstvi (program Erasmus+), predstavil marca na kulturnem večeru v SiTi Teatru, ki ga je priredila Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije. Njegov glavni namen je ozaveščanje javnosti o pomenu muzejev oseb z izgubo sluha, ohranjanje, promoviranje in populariziranje njihove zgodovine in kulture ter spodbujanje skupnosti, naj ustanovijo svoj muzej.

V projektu ugotavljajo, da je takšnih muzejev v Evropi premalo, obstoječi pa so v veliki meri odvisni od zavzetosti in prostovoljnega dela maloštevilnih

Na spletnih straneh projekta je mogoče najti raznovrstne koristne informacije. Med drugim si lahko ogledate pogovore s kuratorji in z drugimi muzejskimi delavci o pomenu teh muzejev, njihovi ustanovitvi, dejavnostih, zaposlenih ... Posebej velja omeniti seznam tovrstnih muzejev v Evropi in po svetu, arhivov ter razstav. Pripravili so tudi časovnico, na kateri so predstavljeni vidnejši dogodki in osebe v zgodovini. V okviru projekta so si zadali nalogo, da pripravijo več tematskih razstav – o kulturi gluhe in naglušne skupnosti, o osebah z izgubo sluha med drugo svetovno vojno, o gluhih migrantih ..., ki lahko služijo kot navdih vsem, ki želijo imeti podobno razstavo. Pripravljajo tudi obsežen priročnik o tem, kaj moramo vedeti, če želimo ustanoviti in voditi takšen muzej. Po drugi strani večinskim muzejem nudijo informacije, kako naj poskrbijo, da bodo njihove zbirke dostopne osebam z izgubo sluha. Zanimiv je tudi spletni zemljevid spomenikov, povezanih z zgodovino gluhih in naglušnih, na katerem so kar tri obeležja iz Slovenije: kipa dobrotnika Ignacija Holzapfla v Ljubljani in ustanovitelja goriške gluhonemnice Valentina Staniča v Kanalu ter spominska plošča, ki jo je Društvo gluhih in naglušnih Ljubljana posvetilo Cirilu Sitarju.

Vse informacije so na voljo v mednarodni kretnji, v angleščini in deloma v nekaterih drugih jezikih (nemščini, italijanščini ...), spletne strani pa sproti dopolnjujejo in posodabljaajo.

Več o projektu si lahko ogledate na spletni strani www.deafmuseums.eu. ●

LIKOVNA KOLONIJA OSEB Z IZGUBO SLUHA V CELJU

📷 Irena Blazinšek

Pa smo dočakali tudi likovno kolonijo. Dve leti je koronavirus članom društev gluhih in naglušnih ter organizatorjem preprečeval njeno organizacijo, zato je na področju likovnega ustvarjanja vladalo svojevrstno mrtvilo. Domišljija in roke so risale doma, manjkalo pa je druženje, kar se nam je že pošteno poznalo.

Organizacijo kolonije je prevzelo Društvo oseb z okvaro sluha celjske regije, saj je Celje kot mesto, bogato z zgodovino in kulturo ter lepimi razgledi, kar vabilo, da likovnikom razkaže svoje čare. Sekretarka Sibila Čater je skupaj s sodelavko Natašo Frece pripravila vse potrebno, da smo se na začetku septembra likovniki lahko zbrali pred Mladinskim centrom Celje, kjer je bilo naše izhodišče za likovne pohode.

Na ogledu lokacij za risanje

Ob prihodu so nas pozdravili strokovni delavec Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije Anton Petrič, predsednik in sekretarka Društva oseb z okvaro sluha celjske regije Aleš Peperko in Sibila Čater ter tolmač slovenskega znakovnega jezika Boštjan Jerko. V sobe smo hitro pospravili prtljago in oddrveli na spoznavni večer, kjer smo spoznavali mesto, njegovo zgodovino in kulturo ter se sprehodili po sledih Alme Karlin – poliglotke, pisateljice in drobne ženske, ki je sama prepotovala svet, kar je bilo za čas pred drugo svetovno vojno zelo pogumno dejanje.

Po večerji v restavraciji Evergreen Kapija smo se polni vtisov, a utrujeni, odpravili na sprehod po mestnih ulicah, kjer smo naleteli na nosce bakel, mestne glumače in žovneško konjenico, ki so nam popestrili prijeten poletni večer.

Naslednje jutro smo se zbrali na zajtrku, nato se je začelo resno delo. S slikarskim priborom in zamisli-

Razstavljeni izdelki

mi smo se razkropili na različne konce mesta ter začeli ustvarjati. Ena skupina se je odpravila v bližnji park, druga je ustvarjala v hostlu, ena od članic pa je delo odnesla domov, saj se je njena družina pripravljala na praznovanje. Kosilo je bila malica iz bližnje pekarnice, likovno ustvarjanje pa je trajalo do večera.

Zvečer smo pospravili slikarski pribor, skice in platna ter se odpravili na večerjo. Večerjali smo nad terasami, pod zvezdami in mehko svetlečimi krogli, vmes pa smo se pogovarjali in se bolje spoznali.

Udeleženci kolonije z izdelki

Nedeljsko jutro je bilo v znamenju pakiranja kovčkov in umetniškega ustvarjanja – nekateri so zaključevali svoje slike, drugi pa na plan potegnili novo platno in ustvarili novo umetnino. Večina je slike najprej skicirala in nato pobarvala z akrilnimi barvami, nekdo pa je akvarel naslikal kar v stripu.

Slikarski motivi so bili zelo različni. Od koticov, ki jih je obiskovala Alma, do njenih portretov in navihanih abstraktnih potez čopiča v čudežni kovček, svoje mesto pa so našli tudi mavrične pike v obliki mandal ter cvet v sliki.

Druženje smo končali s kosilom in s pogovorom o doživetjih, tako v besedah kot v črkah. Vsi smo se strinjali, da je bil dogodek dobro organiziran, zadovoljni pa smo bili tudi z zgodovinsko in kulturno predstavitvijo mesta, ki je navdihnilo marsikatero sliko. Zado-

Nekaj razstavljenih slik

voljni smo bili tudi z namestitvijo v mestnem središču ter s kombinacijo udeležencev kolonije, med katerimi smo bili tako profesionalci kot samouki, kar nam je omogočilo, da smo se drug od drugega veliko naučili.

Žal lepe stvari hitro minejo in tudi naše srečanje se je prehitro končalo. Ugotovili smo, da bi za ustvarjanje in pogovore potrebovali več časa, zato smo se razšli z obljubo, da se bomo čez leto dni spet srečali, med tem pa pridno slikali.

Iskrena hvala Društvu oseb z okvaro sluha celjske regije za odlično organizacijo in vodenje dogodka ter Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije za slikarske pripomočke, s katerimi smo lahko uresničili umetniške zamisli. ●

FILMSKI FESTIVAL GLUHIH

Anton Petrič

Društvo gluhih in naglušnih Posavja je v sodelovanju z Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije v okviru programa kultura gluhih konec oktobra v kulturnem domu Krško organiziralo filmski festival gluhih.

Na njem so sodelovali Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih občin Slovenske Konjice, Vitanje in

Zreče s filmom Kaya, Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih za Gorenjsko AURIS Kranj s filmom Nočna mora, Društvo oseb z izgubo sluha Dolenjske in Bele krajine s filmom Obsedenost, Društvo gluhih in naglušnih Ljubljana s filmom Piščanček Pik ter Društvo gluhih in naglušnih Posavja Krško s filmoma Deklica Sava in Sprejetost.

Gluih ustvarjalci filmov; DGN Posavja Krško

Prireditelj je povezovala strokovna delavka krškega društva Vlasta Moškon, goste pa sta pozdravila predsednik krškega društva Bogdan Kuhar in strokovni delavec Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije ter vodja programa kultura gluhih Anton Petrič. Za tolmačenje v slovenski znakovni jezik je poskrbela Karin Brumen.

Filme si je ogledalo več kot sto članov društev gluhih in naglušnih po Sloveniji ter gledalcev iz Krškega in okolice. Ustvarjalci so prejeli spominska priznanja, konec festivala pa zaključili z družabnim srečanjem in s pogostitvijo v avli kulturnega doma. ●

PRIJAVA NA SMS-OBVESTILA

S kratkimi telefonskimi obvestili želi Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije obveščati uporabnike o izrednih dogodkih, novicah in ukrepih, ki so pomembni zanje.

Prejemanje SMS-obvestil je za uporabnike brezplačno.

Podatki o uporabniku – ime in priimek *

Mobilna tel. številka
(vpisati brez presledkov in ločil) *

---

* zahtevani podatki

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije (v nadaljevanju: izvajalec) se zavezuje, da bo skrbno varovala osebne podatke uporabnikov, pridobljene ob prijavi v sistem za obveščanje. Podatki se bodo zbirali, pridobivali, hranili in obdelovali izključno za namene obveščanja o izrednih dogodkih in o dogodkih, povezanih z aktivnostmi izvajalca.

Podatki so varovani v skladu z zahtevami zakona, ki ureja varstvo osebnih podatkov, in zakona, ki ureja elektronsko poslovanje ter elektronski podpis. Izvajalec se zavezuje, da bo zbrane podatke hranil le toliko časa, kot je potrebno za doseg namena, zaradi katerega so bili zbrani.

Uporabnik v postopku registracije posreduje zahtevane osebne podatke. Vsak uporabnik samostojno odgovarja za vsebine, ki jih vpiše ob spletni

prijavi. Uporabnik potrjuje, da je bil pred registracijo ustrezno seznanjen z obsegom in namenom obdelave osebnih podatkov, ki jih je posredoval ob registraciji. Uporabnik ob registraciji podaja osebno privolitev, da lahko izvajalec obdeluje osebne podatke, ki jih uporabnik posreduje ob prijavi v sistem za obveščanje.

Izvajalec se zavezuje, da osebnih podatkov in kontaktnih informacij uporabnikov ne bo uporabljal v druge namene ter jih brez izrecnega dovoljenja uporabnika, razen če bi to zahtevala veljavna zakonodaja, ne bo razkril tretjim osebam. V času upravljanja z osebnimi podatki ima posameznik v skladu z veljavno zakonodajo možnost vpogleda, prepisa, kopiranja, dopolnitve, popravkov, blokiranja in izbrisa osebnih podatkov v zbirki podatkov. Izvajalec bo pridobljene podatke varoval in preprečeval njihovo zlorabo. Osebne podatke lahko izvajalec uporablja do preklica prijave.

Izpolnjeni obrazec pošljite na naslov:

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije

Drenikova 24

1000 Ljubljana

ali

po telefaksu: 01 500 15 22

Kraj in datum:

Podpis uporabnika:

Delavnica izdelovanja venčkov

📷 Nevenka Hrovat

Udeleženci delavnice z izdelki

Na božič se pripravljamo postopoma. Čas, ki obsega štiri nedelje pred njim, imenujemo advent, v njem pa izdelujemo adventne venčke. To so počeli že staroverci, ki so svoje domove krasili z okrasjem iz zimzelenih rastlin.

Tudi v našem društvu smo konec novembra organizirali delavnico, na kateri je vsak udeleženec izdelal svoj adventni venček. Na voljo smo imeli različne materiale, poleg venčkov pa smo izdelovali tudi okraske za smrečice, ki jih

vsako leto krasimo v Slovenskih Konjicah in na ta način društvo predstavljamo javnosti.

Na delavnici sta nas nenapovedano obiskala gluha prijatelja iz Ukrajine v spremstvu Gašperja Remsa in nas prijetno presenetila. ●

ODKRIJTE NOVO APLIKACIJO SPLETNE^{TV},
ki jo lahko s QR-kodo naložite na telefon.

Če se spletna stran za nalaganje ne odpre, lahko aplikacijo na operacijski sistem Android naložite tako, da v trgovini Google Play v iskalnik vtipkate Spletna TV, poiščete naš logotip in aplikacijo namestite na telefon. Mobilna aplikacija Spletna TV omogoča ogled in poslušanje oddaj in prispevkov ter pregledovanje novic na portalu www.spletnatv.si.

Jesenski izlet v Pomurje

📷 Nevenka Hrovat

Med degustacijo vin

Zadnjo soboto v novembru smo se člani Medobčinskega društva gluhih in naglušnih občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče odpravili na izlet v Pomurje. Najprej smo obiskali Oljarno Kocbek v Prlekiji, ki deluje že od leta 1929, pri pridelavi olja še vedno uporablja prvotni mlin in olje prideluje na starodaven način. Vodi jo Gorazd Kocbek, ki je znanje dobil od svojega deda.

Sledil je ogled paviljona Expano, v katerem je na domiselni in inovativen način predstavljeno Pomurje v malem, najbolj pa smo bili navdušeni nad navidezno vožnjo z balonom. Sedli smo v maketo Cosynsovega balona, si nadeli virtualna očala in se podali na polet nad Pomurjem.

Iz paviljona smo se odpravili na kosilo v naselje Tišina, kjer

smo se okrepčali in posladkali s prekmursko gibanico, nato pa pot nadaljevali proti Gornji Radgoni, kjer smo si ogledali Dom penine v Radgonskih gorinah in pokušali vina. Nekatere kleti so stare več kot 200 let, najbolj znana in dih

jemajoča pa je klet pod slapom, ki pokušino vin spremeni v nepozabno doživetje, saj slap, ki nežno kipi iz skale grajskega hriba, ustvarja čarobno vzdušje.

Polni lepih vtisov smo se zvečer vrnili domov. ●

Udeleženci izleta

ŠPORTNO PLEZANJE ZA GLUHE IN NAGLUŠNE

📷 Janez Toni

V petek 24. februarja 2023 ob 18. uri bosta v prostorih plezališča Tivoli potekali predstavitev in možnost preizkusa športnega plezanja. Na predstavitvi bodo sodelovali inštruktorji in tolmači, ki se bodo potrudili za čimbolj pozitivno izkušnjo vseh udeležencev. Vabljeni vsi, ki vas plezanje vsaj malo zanima.

V spomladanskem času bomo izvedli tudi tečaj športnega plezanja. Podrobnosti poteka tečaja bomo predstavili na februarški predstavitvi.

Tečaj bo potekal v okviru odbora in Planinec Planinske zveze Slovenije, vodil pa ga bom inštruktor alpinizma in gorskega reševanja Janez Toni. Zaradi zagotovitve prostora prosim, da mi do 17. februarja 2023 po e-pošti: janez.toni@gmail.com pošljete neobvezujoče prijave. ●

SPLETNA^{TV}

www.spletnatv.si

Drenikova 24, 1000 Ljubljana

(01) 500 15 23

spletna.tv@zveza-zgns.si

Facebook/spletnaTV

Youtube/spletnaTV

Livestream/spletnaTV

ZDGNS

Slovar SZJ

Slovar slovenskega znakovnega jezika Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije je na voljo tudi kot brezplačna mobilna aplikacija.

✓ Iskalnik

Iskanje videoposnetkov po besedah ali besednih zvezah.

✓ Govor

Iskanje videoposnetkov s pomočjo govora.

✓ Kategorije

Iskanje videoposnetkov po kategorijah, tematskih sklopih, pravljicah, mednarodnih kretnjah in učnih primerih.

✓ Kviz

Opravljanje kvizov za utrditev znanja pisane besede in znakovnega jezika.

✓ QR

Čitalec QR-kod za ogled videoposnetkov SZJ.

✓ Gluhoslepi

Prilagoditev kontrasta in velikosti pisave za gluhoslepe.

